

Kerecsen Ifjúsági Egyesület és a Komárom Környéki Civil Társulás közös kiadványa
2011

LÉPÉS RŐL LÉPÉSRE TELEPÜLÉS RŐL TELEPÜLÉSRE

Lépésről lépésre, településről településre.
- gyakorlati útmutató ifjúsági közösségi kortárssegítőknél

Szerkesztette:
Élettér Közösség- és Településfejlesztő Egyesület
Monostori Éva

Szerzők:
† Beke Pál, Beleznai Andrea, Cserteg István, Juhász Gáborné, Monostori Éva,
Szakács Péter, Végh Diána, Vizeli Ágota

A kiadvány megjelenését
a Nemzeti Civil Alapprogram és a Nemzeti Erőforrás Minisztériuma
támogatta.

Kiadja: Kerecsen Ifjúsági Egyesület és a Komárom Környéki Civil Társulás.

Felelős kiadó: Markóné Tóth Ágnes és Vizeli Ágota.

Nyomda: KOMPRESS Nyomdaipari Kft., Komárom

1000 példányban

2011

NEMZETI ERŐFORRÁS MINISZTERIUM

Tartalomjegyzék

A gyerekek általában normálisak	3
A komáromi és kiskéri kistérségek	5
Előzmények	5
Civil szféra	5
A fiatalok helyzete	6
ISZMK-IKSZT	7
Ifjúsági munka a két térségben	8
A projektben résztvevő szervezetek	9
Szükségletfelmérés	10
I. Osztályról osztályra	13
Indokoltság	13
A program célja	13
Célcsoport	14
Alkalmazott módszerek	14
Képzési tematika	14
Szupervízió	14
Mérés	15
Eredmények	15
Újszerűség	15
II. Településről településre	16
Mocsa	16
Nagyigmánd	17
A program célja	17
A program ütemezése	17
Újszerűsége	18
Terepmunka	18
Közösségi beszélgetések és annak hozadékai	19
A két település fejlesztői mutatói	20
A kommunikáció fontossága	21
Eredmények	22
NAFI - Nagyigmánd	22
MI!TI? - Mocsa	23
III. Lépésről lépésre, településről településre	25
Gyökerek	25
Tevékenységeink	26
Rövid távú céljaink	26
Hosszú távú céljaink	27
Bevonás	27
Képzés	28
Terepen	29
Ifjúsági tanácskozás Kiskéren	31

Ifjúsági konferencia Komáromban	32
Hogyan működjön Komáromban a Városi Diáktanács?	32
Legyen-e, s ha igen, hol, és milyen feltételekkel Komáromban irányított játszótéri program a nyári szünidőben?	33
IV. Komáromi Városi Diáktanács	34
Települési Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzatok	34
Diákönkormányzatok	35
Komáromi Városi Diáktanács	35
A diáktanács céljai	36
Erősségeink	36
Gyengeségeink	37
Lehetőségeink	37
Ami veszélyt jelent ránk	37
Beke Pál: Működő demokráciát csak a fiatalok tudnak majd teremteni	38

A gyerekek általában normálisak

Két napja ülök, minden eszembe jut, látom a vasalatlan ruhát a kosárban, észreveszem, hogy pókháló van a tévé felett, szóval mindent csinálók és halogatom a munkát. Ígértem, írok néhány bevezető mondatot a készülő kiadványhoz, de valahogy elkerülnek az okos gondolatok, a bölcs megállapítások. „A helyzet pedig egyre fokozódik”, csak, hogy egy klasszikust is idézzek. Úgy érzem, sosem nővök fel. Csupán az idő szorítása, a megfelelési kényszer, a bizonyítás, a kudarc és a szegény előli menekülés az, ami kikényszerít magamból valamit? Meglehet. De én legalább bevallom. Önmagamnak és a kívülágnak is. Már nem játszom szerepet, nem akarok mindig felnőtttest játszani, mert úgy érzem, talán sosem nővök fel.

Én még emlékszem arra, amikor tizenévesként mennyi fontosabb, világmegváltó dolog foglalkoztatott a házi feladat elkészítése, vagy a dolgozatra való készülés helyett. Szüleim sosem értettek meg, a nagyszülők pedig úgy szerettek, ahogy vagyok. Néha azonban ők is noszogattak. Mi lenne, ha mégis azt csinálnám, amit ebben a korban kell. De hát pont azt csináltam. Teljes erőmből. Hol érdekelt engem a kétismeretlenes egyenlet, vagy a löszös talaj tulajdonsága, amikor a kisparkban összegyűlve kamasz könyvet írtunk a haverokkal, vagy a Jubiparkosok ellen kémkedtünk, cselszövésre készülve?!

Aztán néhány év múlva már nem a kamasz könyv és a Jubipark kötötte le a figyelmem, hanem a fiúk. Moziba kellett járnunk és discóba. Délutánonként pedig a halk torz zenét adó MK27-es magnót hallgatva, keveset beszélve ücsörögni a lépcsőház közös pincéjében, miközben egymás kezét szorongattuk.

Aztán ez is elmúlt. Elkezdtünk mi is felnőtt ruhákban járni és az érettségre készülni. Persze akkor már nagyon éreztem, hogy mennyi mindent kellene pótolni, hogy ha egy kicsit több időt fordítok a tanulásra, most bizonyosan nem érezném magam ilyen kellemetlenül. Mit tehettem mást, az egész hónapot keményen végigtanultam. Majdnem belehaltam, de megérte. Ha tudásom nem is, de szorgalmam és igyekezetem mégis meggyőzte a vizsgabizottságot, s ezután én is érettként léphettem át az iskola kapuját. Legalábbis papírom volt róla.

Tehetségem kevésnek bizonyult a felsőbb tanulmányokhoz, így a munka világában találtam magam. Példát kellett mutatnom és megfelelnem minden szabálynak, miközben az alig négy évvel fiatalabb „munkaeszközöm” Éva néninek, vagy tanító néninek nevezték. Igyekeztem megfelelni a felnőtt világnak, miközben a génjeimben még mindig gyerek voltam. Ugyanúgy kanállal ettem itthon a nokedlit, estére fekete fürdővizet öblítettem le a kádban, és a helyesírással is komoly gondjaim adódtak.

Aztán eltelt jó néhány év, s álltam a gyerekek szobája előtt értetlenkedve. Miért nem tanul, készíti el a házi feladatát? Hová tud eltűnni délutánonként, hogy néha még kora este is keresgélgni kell? Miért nem érti meg azt, amit mondunk, és egyáltalán mi baja van?

Talán mégis felnőttem? Láthatatlan tükörben látom anyámat, ahogy „mossa a fejem” kamaszként. Akkor azt gondoltam, ha egyszer gyerekem lesz, én biztosan nem viselkedem vele így. Én biztos megértő, jó arc leszek. Most pedig jól ismert szavak hagyják el a szám, s a gesztusaim is ugyanazok. Mi történt? Én változtam meg, vagy a világ körülöttem?

Most, hogy anyámmal egyre inkább egyetértek, rájöttem, annak ellenére, hogy mindig gyerekekkel és fiatalokkal foglalkoztam, mégis felnőhettem. Esténként szeretek otthon lenni, a munkámban megfelelési kényszerrel küzdök, a felnőttek álnok és képmutató világa engem is behálózott és a személyes korlátjaim rabja vagyok. Azonban arra is rájöttem, hogy én is minta vagyok, hiszen az én gyerekeim is csak úgy fognak viselkedni felnőttként, ahogy én viselkedem velük.

A gyerekek bár lázadnak, tanulékonyak. Mintakövetők, és csak azt csinálják gyerekként, amit tőlünk felnőttektől látnak, tapasztalnak. Tehát fontos, hogy milyen példát adunk át mi, felnőttek, mert a gyerekek általában normálisak. Olyanokká válnak, amilyenné neveljük őket. Szeressük, tiszteljük őket, és mutassunk példát nekik.

Monostori Éva

A komáromi és kiskéri kistérségek ■

Földrajzi területben a Közép-dunántúli régió az ország egyik legdinamikusabban fejlődő térsége, ugyanakkor a bakonyaljai területek a közepesnél is gyengébb mutatókkal szolgálnak. A térség fő foglalkoztatási, kereskedelmi és egyéb szolgáltatásokat nyújtó központjai Kiskér és Komárom, valamint a szomszédos kistérségek központjai: Mór, Tatabánya, Zirc és Győr.

A két kistérség egymás mellett helyezkedik el, azonban amíg a komáromi a mai viszonylatban is fejlődő, addig a kiskéri leszakadó.

Előzmények

Négy évvel ezelőtt kezdtük meg a két térségben változó intenzitással és jelenléttel a konzorciumi munkát, melyben három szervezet együttes szakmai tevékenysége jelent meg. A térségi fejlesztői tevékenységünk kutatással, személyes és közösségi beszélgetésekkel folyt, melynek eredményeiből itt is közreadunk néhány gondolatot, s mely alapjául szolgált a kistérségi modellprogramnak is.

Civil szféra

A civil szféra tevékenysége a kistérségek minden településén nyomon követhető, azonban kevés helyen rendelkeznek megfelelő humán és fizikai infrastruktúrával. A társadalmi részvétel és a társadalmi kontroll igényeinek egy részét elégítik ki tevékenységükkel. A gazdasági helyzet és a társadalmi aktivitás között nem látszik összefüggés a térségi civil szervezetek eloszlásában, munkájában, annak ellenére sem, hogy láthatóan a település méretével szoros összefüggésben van a településen működő civil szervezetek száma is.

Jellegüket tekintve a szabadidővel és sporttal kapcsolatos tevékenységeket folytatnak leginkább, jelentős a polgár- és tűzvédelemmel foglalkozó szervezetek száma is, azonban a szektorhoz kapcsolható infrastruktúra minősége eltérő.

A szinte minden településen megjelenő oktatással foglalkozó szervezetek szoros kapcsolatban állnak a települési oktatási-nevelési intézményekkel.

A kultúrával foglalkozó szervezetek elsősorban a helyi hagyományok, népszokások és értékek felkutatásával foglalkoznak.

Kapcsolódva a fenti tevékenységekhez, településfejlesztéssel szinte minden településen foglalkoznak.

A területi és természeti adottságokra alapozva jelentős a horgász- és vadásztársaságok száma.

A nagyüzemek mellett a kedvezőtlen birtokméreten dolgozó kis- és középgazdaságok száma és termelése ugyancsak jelentős, de a gazdasági érdekképviselő és a kistermelők érdekvédelmi szervezetei kevésbé működnek.

A vallással kapcsolatos tevékenységgel foglalkozó nonprofit szervezetek száma nem jelentős.

Ugyancsak nem jelenik meg, vagy elenyésző az ifjúsági korosztállyal, vagy a különböző kisebbségi kultúrával, értékeinek megőrzésével, érdekképviseléssel, integrációjával foglalkozó szervezet sem.

A megye gazdaságilag jelentősen elmaradott településeit foglalja magába a kisbéri kistérség 17 településével.

A fiatalok helyzete

A fiatalok számára az iskola, a vallás és a család adhat megtartó erőt a térségben. Az utóbbi tíz évben kedvező változások indultak meg e tekintetben. A térségek központjaiban Kisbér és Komáromban nyolc középiskola áll a fiatalok rendelkezésére az általános iskola után (Kisbérn kettő, míg Komárban hat,).

Mindkét város látványos megújulásba kezdett, melynek keretében Kisbérn átadták a Wass Albert Művelődési Központot, ahol 2009-ben ifjúsági klubot is igyekeztek létrehozni. Rendezvé-

nyekkel, ifjúságot érintő koncertekkel és fesztiválokkal is kedveskednek a korosztálynak. Ezek rendszeressége segíti a fiatalok érdeklődésének fenntartását. Komáromban pedig jelenleg zárják azt a városközpont megújítási programot, melynek eredményeként a városközpont két főtere mellett felújítják a Jókai Mozi épületét és a városháza melletti épületet, melyekben helyet és lehetőséget kaphatnak a fiatalok.

Kíváncsi lehetne a szektorok közötti együttműködés a fiatalok érdekében, illetve a társadalmi szerepvállalásba aktívabban bevonni az ifjakat. A tehetséggondozásnak, a közösségfejlesztésnek azonban nem alakultak ki a szervezetei, kevésbé vannak jelen a szakemberei a két térségben.

A kábítószer használata is megjelenik, azonban az alkoholprobléma, a cigarettával kapcsolatos gondok, illetve a szórakozóhelyeken található szerencsejátékgépek használata jellemzik a térség tanulóifjúságát. Az érintett korosztályban felmerül a családok működésképtelenségének minden következménye is.

A két akcióterület eltérő mutatókkal szolgál, míg Komárom térségében magas, úgy Kisbér térségében alacsony a népsűrűség, ami — a jó környezeti állapot kivételével — a térség számos problémájának (vállalkozások csekély aránya, nagyszámú ingázó, munkanélküliség) eredője. A helyben előállított jó termékek további feldolgozása, marketingje nem megoldott. Magas a tőkehiá-

nyos vállalkozások aránya. A térség természeti-, épített és kultúrtörténeti értékei csak kis mértékben kihasználtak. A helyi közösségek megfelelő programok és közösségi terek hiányában szét-esőben vannak. A cigányság lassú integrációja a térség népességmegtartó-, munkaerő képessége szempontjából negatív irányban hat.

A foglalkoztatottság, a fiatal korosztály megtartó ereje alacsony. Az iskolázottabb fiatalok elvándorolnak, a munkahelyhez közeli településekre költöznek, így a kistérségi térségben Kisbér kivételével valamennyi település elöregedést mutat.

ISZMK – IKSZT

1. ISZMK – Ifjúsági Szakmai Módszertani Központ

Feladata szakmai-módszertani támogatás nyújtása az adott megyében lévő településeken zajló ifjúsági munkához. Megyénkben a komáromi székhelyű Élettér Közösség- és Településfejlesztő Egyesület látja el a feladatokat hat konzorciumi partnerével a megye kistérségeit lefedve.

2. IKSZT – Integrált Községi Szolgáltató Tér*

Integrált községi és szolgáltató terek – számos néven – évek óta működnek már Magyarországon. Van olyan település, ahol községi házként vagy faluházként ismerik ezen helyeket, van, ahol a korábbi művelődési ház vagy a könyvtár tölti be a funkciót, több településen a – teleház vagy az eMagyarország pont vállalja ezt. Számos megoldást, példát, elnevezést találhatunk tehát.

Egy közös mindezekben: az integrált, komplex feladatellátást szolgáló, az emberek találkozását biztosító, „községi térszerkezet” keretében, egymásra épülve, egymást felerősítve teszi elérhetővé és hozzáférhetővé a lakosságot érintő közszolgáltatások, továbbá az üzleti és civil szféra kezdeményezéseit. Az integrált községi és szolgáltató tér tehát nem új kezdeményezés, nem egy intézményformát, hanem egy szemléletet, egy modellt jelöl.

A program lényege, hogy a magyar vidék helyzetét egy olyan összehangolt beavatkozással javítsa, ami egyszerre jelent fizikai építkezést és új lehetőségeket egy-egy település, térség lakosainak, közösségeinek, szervezeteinek.

Az IKSZT ifjúsági területen betöltendő főbb kötelező feladatai:

- Ifjúsági községi programok szervezése,
- Ifjúsági információs pont működtetése,
- Ifjúságfejlesztési folyamatok generálása, nyomon követése.

A két kistérségben öt település nyerte el az IKSZT címbirtokosi címet, valamennyien a kistérségi térség települései: Bársonyos, Súr, Ászár, Ete és Császárszék.

* (Beke-Ditzendy: IKSZT Módszertani Kézikönyv)

A pályázat második fordulóján azonban csak három település nyerte el a beruházási pályázatot: Császár, Ászár és Ete. Ete településen a megyei ISZMK szakfeladatait is ellátó Élettér Község- és Településfejlesztő Egyesület a főpályázó a helyi önkormányzat hathatós támogatásával.

3. Az ISZMK-k szolgáltatásait hozzáférhetővé kell tenni az Új Magyarország Vidékfejlesztési Terv részét képező IKSZT-k kialakítását célzó fejlesztések keretein belül létrejövő, ifjúsági feladatokat felvállaló közösségi terek számára. Tárcaközi együttműködésben a Szociális és Munkaügyi Minisztérium vállalta, hogy az ISZMK-k három éven keresztül térítésmentesen segítik az IKSZT-k ifjúsági szolgáltatásainak az ellátását.

Jelenleg az ISZMK-k szakmai elhivatottságából, önkéntes munkában látják el a korábbi években felvállalt feladataikat.

Ifjúsági munka a két térségben

Magyarország modern társadalma számára nagyon fontos, hogy a fiatalok a társadalom részét, mégpedig alkotó részét képezzék. Más megfogalmazásban a társadalmi szerepvállalásban aktívan közreműködő fiatalokra van szükség. Ez a helyi közösségek megerősödését, aktivitását, kreativitásának fokozódását teremtheti meg. Sajnos Komárom-Esztergom megyére jellemző, hogy a fiatalokkal kevesen foglalkoznak, sőt nyáridőben a nagyobb településeken láthatóan megnövekszik a lézengő fiatalok száma. A megyei közkincs kerekasztalok megállapításában jelent meg, hogy a fiatalok veszélyben vannak azzal, hogy a családnak általában nincs ideje foglalkozni a

gyermekkel, az iskola az általános feladatokon túl a lelkekkel már nem tud foglalkozni. Az egyéb civil szervezetek a két térségben nem rendezkedtek be sem közösségfejlesztésre, sem az ifjúsági kultúra fejlesztésére. Ezenkívül erősen korlátozottak kapacitásuk tekintetében, és pályázati nyeremények tekintetében a kistérségek stagnáló mutatókkal rendelkeznek.

A projektünket indokolta továbbá, hogy középiskola/gimnázium tekintetében csupán Kiskőrös rendelkezik egy-egy iskolával, amely mutatókban messze elmarad a környező térségi központok lehetőségeitől. A célkorosztály 10-29 éves fiatalokból kerül ki. Számukra kívántuk biztosítani, hogy részt vegyenek közösségi tevékenységben, alkotó munkában, megismerhessék a társadalmi szerep- és felelősségvállalás, az önkéntes munka és közösségi vállalkozás lehetőségét, mely primer prevenciók fő céljainak vezérfonala is egyben. Tevékenységünk a projektben egyedi, és segíti a kistérségek fiataljainak helyi kötődését, megsokszorozza lehetőségeiket. Nemcsak a konzorciumban résztvevő szervezetek tapasztalata, hanem a területen működő szolgálatok, szervezetek, önkormányzatok és intézményeik közreműködő akarata is segítheti a projekt további céljait.

A projektekben résztvevő szervezetek

Az **Élettér Egyesület** tizenöt éve meghatározó civil szereplője a megyének. Ifjúsági területen az elmúlt öt évben fejtette ki aktív tevékenységét. Ebből négy éve szakmai módszertani központként a megye területén szolgáltat. Az év gyermek és ifjúsági mintaprojekt elismerését 2008-ban, míg az ifjúsági területen kifejtett tevékenységéért 2009-ben Miniszteri Elismerő Oklevelet vehetett át.

A Komáromi kistérségben több szalon kezdeményező szerepet vállalt. 2007-ben Komárom falusi területén Koppánmonostoron önerőből Mag-ház néven civil szolgáltatóként és ifjúsági házként működő ingatlant épített, melyet egyedülálló módon konzorciumi együttműködésben további hat partnerszervezettel üzemeltet és tart fen.

A Kisbéri kistérségben 2008 óta tevékenykedő szervezet, Ete településen közművelődési feladatellátással, biztosítja a közösségi folyamatokat, illetve ezen a településen ebben az évben kezdi meg IKSZT (Integrált Községi és Szolgáltató Tér) kialakítását, melyben fő hangsúlyt az ifjúsági korosztállyal folytatott munka kap.

Közösség-, település-, és közösségi vállalkozásfejlesztés területén képzési gyakorlattal rendelkezik, ifjúsági közösségi kortárssegítő képzésének akkreditálása folyamatban van.

A **Kerecsen Ifjúsági Egyesület** négy éve alakult, ám dinamikusán fejlődő ifjúsági szervezet, mely a közösségfejlesztés alapjaira építve tevékenykedik a Komáromi és a Kisbéri kistérség fiataljaival. Fő tevékenységi területe a tehetséggondozás, a társadalmi szerep- és felelősségvállalás erősítése, főként az általános- és középiskolai korosztály körében. Ifjúsági közmeghallgatásokat, konferenciákat, képzéseket és nagyobb megmozdulásokat szervez céljai elérése érdekében. Jelen programban a két kistérségben ifjúsági területen a társadalmi szerepvállalás erősítését végzi, mely 2010-ben a térségi ifjúsági modellprogram birtokosa.

A **Komárom Környéki Civil Társulás** öt éves fennállása óta az alapszabályában meghatározott célok mentén tevékenykedik, működik. Az elmúlt évben két célterület felé indult el, mely a civil szolgáltatást és hálózati tevékenységet jelentette a Komáromi kistérségben, illetve bekapcsolódott helyi szinten a gyermek- és ifjúsági munkába, a szervezeti érdekérvényesítésbe. Ugyancsak cél volt a területi határok mentén szakmai tömörülés életre hívása. Konzorciumi keretben működtetett tevékenysége mentén szerteágazó szakmai folyamatok indultak, a Komáromi térség településein.

Jelen programban a térségi fejlesztésre helyeztük a hangsúlyt, s célcsoportnak az ifjúsági korosztályt jelöltük meg, így Mocsán és Nagyigmádon a települési ifjúsági közösségfejlesztést koordináljuk.

Szükségletfelmérés

Partnerszervezeteink révén két irányban kezdtük el a szükségletfelmérést készíteni. A statisztikai és térségi adatok összegyűjtése és feldolgozása mellett a célcsoport igényeit próbáltuk kutatni.

Az elmúlt tanév végén személyes felkereséssel éltünk a középiskolákban és a térségek tanintézményeiben. A nyár folyamán a településeken kezdtünk érdeklődni. A fiatal generáció esetében a személyes beszélgetést, az interjúzást választottuk, tartottuk hatékonyabbnak és eredményesebbnek.

A személyes interjúzásra a közösségfejlesztés módszertanát vettük alapul, így csupán négy meghatározó kérdésre fókuszáltunk, s az erre kapott válaszok alapján kezdtük el a szakmai programot kidolgozni.

- Mi a jó a településeden? Miért szeretsz itt élni?
- Mi a rossz a településeden? Miért nem szeretsz itt élni?
- Mi az, amin szívesen változtatnál?
- Mi az, amiben személyesen is részt vállalnál, amiben te is szerepet vállalnál?

A módszer sajátossága, hogy nem csupán felsorolt értéket és hiányt tár fel, hanem ráirányít a cselekvésre, tehát egyfajta elköteleződést, állásfoglalást is megfogalmaztat az interjúalanyokkal.

Természetesen játszva a gondolatlalt és a lehetőségekkel egy plusz kérdést is beillesztettünk, mely a kívánságot, a korosztályi vágyat, érdeklődési területet kutatta.

A településekre, a helyi adottságokra kapott válaszokat itt most nem taglaljuk, csupán a korosztályra vonatkozó konkrétumokat emeljük be.

Az iskola befejezéséhez közeledő gyermekek és a fiatalok jelentős többségére jellemző, hogy:

- borúlátóak jelenlegi és jövőbeni életkörülményeiket, élethelyzetüket tekintve,
- problémának tartják a pénztelenséget az őket eltartó családban, illetve dolgozóként,
- a tudás, a képzettség jelentőségét, a tanulás fontosságát elfogadják, ezzel együtt is rettegnek a munkanélküliségtől, az „alulfoglalkoztatástól”, a kiszolgáltatottságtól,
- elszigeteltnek érzik magukat, kommunikációs gondjaik vannak egymással és a felnőttek társadalmával,
- kevés a közösségi-társas élményük, kevesen aktív tagjai civil szervezeteknek,

- elfordulnak a politizálástól, elégedetlenek az ifjúságot érintő döntésekkel,
- elutasítják, illetve kevesen vállalják az ifjúsági érdekegyeztetésben való részvételt,
- sokan kilátástalannak érzik jövőjüket, nem tudnak beszélni a feltételek alakításába,
- jelentős arányban vágynak külföldre, ahol munkát, pénzt, magasabb életszínvonal elérését remélik,
- úgy érzik, tanulási és munkavállalási lehetőségeik folyamatosan szűkülnek, és
- aggódnak a fiatalok körében terjedő, a feszültségek és konfliktusok feloldását szolgáló deviáns viselkedések (drogfogyasztás, alkoholizmus, bűnözés) miatt.

A **kistérségi szinteken** főként

- ifjúságsegítő szakemberek alkalmazását, képzését
- ifjúsági szolgáltató-tanácsadó irodák működését
- ifjúsági cselekvési terv készítését
- diákönkormányzati vezetők képzését
- ifjúsági érdekképviselői tanács, fórum működését
- a döntések ifjúságra vonatkozó hatásainak elemzését
- művelődési lehetőségeket
- szabadidős, hétvégi sportolási lehetőségeket igényelnének.

A **települési szinten** főként

- teleház, nyilvános internet szolgáltatás
- szabadidős, hétvégi sportolási programok
- ifjúsági szórakozási és művelődési lehetőségek bővítése
- tanulmányi teljesítményen és
- szociális helyzeten alapuló ösztöndíjak szerepeltek.

A szolgáltatások helyszínének megjelölésekor már érzékelhető volt, hogy a fiatalok életének része a motorizáció, azaz számos esetben elfogadják a nem kizárólagosan a lakóhelyhez kötött ellátások igénybevételének lehetőségét is. Mind többen és mind otthonosabban mozognak az elektronikus információszerzésben, ügyintézésben, természetesnek tartják, hogy a közintézmények szolgáltatásaihoz már ezen az úton is hozzájuthatnak. Amit nem pótolhat semmilyen eszköz, új kommunikációs csatorna, az a közösségi élmény, a közösség tagjaként megszerezhető kapcsolati tőke, a társadalomban való sikeres helytálláshoz szükséges jártasságok elsajátítása (például társadalmi szerepek gyakorlása, konfliktusok kezelése, mindennapi ügyek intézése, vezetési képességek tesztelése).

Az iskolai, munkahelyi, baráti, rokonsági, érdeklődési kör szerinti csoportoknak, közösségeknek jelentős szerepe van a fiatalok életében, különösen pedig a vizsgálatban is résztvevő diákok esetében.

A művelődési és a sporttevékenységről, az egyesületekről megjelent statisztikai adatok azt mutatják, hogy a csoportok tagságának legalább kétharmada a gyermek és fiatal korosztályba tartozik, akik ezeket a közösségeket az aktivitásra, az önkifejezésre, a teljesítmény megmutatására, az együttlétre lehetőséget adó formáknak tekintik.

A közösségek magas száma ellenére az adott korosztálynak – még az általános- és a középiskolai diákoknak is – legfeljebb 20-30%-a kapcsolódik be rendszeresen működő sportkör, művészeti csoport, klub vagy szakkör munkájába.

Vannak nagyon aktív, érdeklődő fiatalok, akik több közösségnek is tagjai, a többség azonban egyáltalán nem vállal rendszeres elfoglaltságot. Bízható lehet azonban a jövőre nézve, hogy 20-30%-uk részt venne valamilyen közösségben, tehát nem zárkózik el teljesen, ha talál az érdeklődési körének megfelelő tevékenységet, közösséget.

A térség hosszú távú célkitűzése tehát az olyan optimális vidéki életter megteremtése, amely belső és külső erőforrásainak fenntartható kihasználása mellett demográfiai, gazdasági, humán és környezeti adottságainak kedvező irányban történő változásával/változtatásával, illetve a folyamatok visszahatásával érhető el.

1. Osztályról osztályra

Osztályközösség-fejlesztés Komárom középiskoláiban

Programvezető: Kerecsen Ifjúsági Egyesület

Szakmai vezető: Monostori Éva

Szakmai koordinátor: Vizeli Ágota

Indokoltság

Az iskolai oktatási program jelenleg a tanításra helyezi a hangsúlyt. A tudás, a tananyag elsajátítása mellett egyre kevesebb idő jut a fiatalok közösségeinek ápolására, a hagyományos osztályközösségek összefogására. Az osztályfőnökök is fáradtak, nehezen tudnak egy-egy osztályközösséget megalapozó kirándulást, közös programot, ezáltal pedig közös élményt gerjeszteni, ami alapja és meghatározója lehet annak a közösségiségnek, amire a fiatalok vágnak. Nem vitatható, hogy az egymást jól ismerő, megértő és toleráns osztályokban könnyebben folyik a napi munka, zökkenőmentesebb a tanítás.

A közösségben való aktív részvétel leginkább gyermek- és fiatalkorban fontos. Vannak azonban olyan (hátrányos) helyzetek, ahol az otthoni és az iskolai közösségek sem tudnak gyermekek számára több közösségiéget biztosítani. Erre próbált megoldást kínálni az „Összehozó” progra-

munk, amelyben olyan módszert és eszközöket kerestünk a fejlesztésére, ahol a hétköznapi élet-szintérből kiszakítva, de a mindennapos élethelyzethez hasonló szituációban, a saját közösségeikben fejlesztheti a fiatalokat.

A program célja

A működési helyükként szolgáló Mag-házban hirdettük programunkat a középiskolai osztályoknak. Terveink szerint a városban működő intézmények mindegyikében egy-egy programot kívántunk megvalósítani. A lehetőségre az iskolákból pályázati felhívás útján jelentkeztek az induló osztályok közösségei.

Célcsoport

Célunk volt Komárom hat középiskolájából egy-egy kezdő osztály kiválasztása, hiszen a közösségfejlesztés viszonylag hosszú távon tervezhető folyamat, melynek eredménye évek múltán érzékelhető. Ezért kívántuk ezúttal kezdő osztályok bevonását, akikkel négy éves időszakra tervezhetjük a közös munkát.

Alkalmazott módszerek

A képzési tematika négy fő részből tevődik össze, melyben az osztályok közösségeinek ifjúsági közösségfejlesztésre helyezzük a hangsúlyt.

A program kialakítását négy osztályban, osztályonként kb. 35 fő részvételével kezdtük meg 2010 szeptemberében, melyhez a szakmai programvezető és négy kortárssegítő is kapcsolódott.

Képzési tematika

A képzés első alkalmával két napban került sor a fejlesztő munkára, amely elsősorban az ismeretre, a csoportkohézióra, a csapatépítésre és a közös tevékenységre koncentrált.

A tréning különböző módon került megvalósításra, azonban elsődleges célul tűztük ki, hogy a fiatalok az intézményi helyszínről kiszakadjanak, zavartalan együttlétet biztosítsunk számukra.

További három képzésünk már csak egy-egy napos intenzív együttléttel számolt, melyeket különböző témakörök köré csoportosítottunk:

- Közösségi- és társadalmi részvétel, melynek fontosságával sajnos nemcsak a fiatalok, hanem a társadalom nagy része sincs tisztában. Ezen kívántunk javítani.
- Önkéntesség terjesztése, melynek célja a fiatalok motiválása a közösségi önkéntes tevékenységben való részvételre.
- Helyi nyilvánosság szerepének erősítése, hogy a korosztály is hallassa a hangját, szerepet vállaljon a közösségi nyilvánosságból.

Szupervízió

Minden osztállyal folyamatos jelenlétet kívántunk tartani, mely havi szupervíziók keretében valósult meg több-kevesebb sikerrel. A szupervízió elnevezés alatt rendszeres találkozásokat, s megerősítő közösségi inputokat kívántunk biztosítani, tehát nem a prevenció területén használt eszközrendszerrel éltünk.

Mérés

A személyes együttlétek folyamatos értékeléssel zárultak, melyek az egynapos képzések és szupervíziók alkalmával szóbeli, a kétnapos képzésnél és a folyamat negyedévenkénti pontjainál írásban történtek.

Együttléteinket fiatalos, lendületes, játékos és élménydús tematikára alapoztuk, hogy a korosztály szívesen vállaljon benne szerepet, elköteleződése biztosítva legyen.

Eredmények

Az egyéves folyamat során olyan modellértékű közösségi fejlesztést kívántunk beindítani, melynek során:

- az osztályokban jó közösség alakul ki,
- a fiatalok egymást megismerve elfogadóbbak, toleránsabbak lesznek,
- közösségi értékrendjük stabilizálódik,
- bekapcsolódnak és elköteleződnek a civil társadalom tevékenységeibe,
- társadalmi szerep- és felelősségvállalás indul meg az ifjúsági korosztályban,
- zavartalanabbá válik az intézményi oktatás,
- kiválasztódik az a csoport, amellyel újra indulhat a közösségi kortárssegítő képzési folyamat.

Újszerűség

Primer prevencióra helyezzük a hangsúlyt, célunk a megelőzés, melyet folyamatunk beindításával biztosítani tudunk. Kortárssegítőink képessé válnak arra, hogy az ifjúsági korosztály jelenlegi kilátástalan, céltalan, „nihili” életvitelét pozitívan befolyásolja az aktív társadalmi szerepvállalás és önkéntes tevékenység útján.

11. Településről településre

Ifjúsági közösségi felmérés Mocsán és Nagyigmándon

Programvezető: Komárom Környéki Civil Társulás

Szakmai vezető: Monostori Éva

Szakmai koordinátor: Juhász Gáborné, Végh Diána és Szakács Péter

Mocsa

Mocsa község Komárom-Esztergom megye északnyugati területének közepén helyezkedik el. Határát átszeli az M1-es autópálya.

Két pusztát tartozik hozzá, Tömördpuszta és Boldogasszony pusztát.

Lakóinak száma megközelítőleg 2300 fő.

A legközelebbi vasútállomás Komáromban (határátkelő Szlovákia felé, fürdőváros) 12 km-re található. Autóbusz közlekedés köti össze Komárommal és Tatával.

Az 1959-ben megalakult Búzakalász TSZ, amely 2005-től új tulajdonosi réteg kezébe került, jelentős gazdasági tevékenységet folytat és munkalehetőséget biztosít az itt élőknek. Az Eurocast Kft. alumíniumöntvények gyártásával foglalkozik. A településen számos kisvállalkozás működik,

amelyek szintén szerepet játszanak a helyi munkaerő foglalkoztatásában.

A település infrastruktúrája megfelel a mai kor kívánalmainak a vezetékes ivóvíz, a telefon, a gázhálózat, a szennyvízcsatorna, a szennyvíztisztító, az aszfaltozott utak, a kábeltelevízió teljes kiépítésével. 2002-ben új nyolc tantermes általános iskola épült, 2005-ben sor került a művelődési ház, 2007-ben a kiállító terem és a községháza teljeskörű felújítására, 2009-2010 között az óvoda korszerűsítésére.

A község határában kellemes környezetben pihenhet, kapcsolódhat az egykori bányatavaknál kialakított Oázis Szabadidőparkban a fürödni, kempingezni, horgászni vágyó. A közeli Komárom és Tata nevezetességeivel is megismerkedhet az ide látogató.

Nagyigmánd

Nagyigmánd, a Kisalföld és a Bakonyalja határvidékén fekvő 3.200 fős nagyközség Komárom-Esztergom Megye északnyugati régiójában, Komáromtól és a határtól mindössze 13 km-re, Győrtől 40 km-re. Közlekedés-földrajzi helyzete igen kedvező. Közúton nyolc irányból közelíthető meg, közülük a 13-as főút többek között az 5 km-re lévő M1-es autópályával köti össze a települést. Saját vasútállomással is rendelkezik a Komárom-Székesfehérvár vonalon.

Művelődési ház, közösségi ház, könyvtár, iskola, óvoda áll az itt élők rendelkezésére. A katolikus és református egyház szolgálja az embereket.

Gazdag kultúra van a településen. A civil szervezetek jórészt az önkormányzattal függnek, forrásbevonó képességük alacsony.

Mindkét település a Komáromi kistérségben helyezkedik el a kistérségi központtól közel azonos távolságban.

A program célja

A modell központjában kistérségi „műhely” jelleggel működő szakmai tapasztalatcseré fórum állt, mely szervezeteknek, intézményeknek, különféle szakembereknek kínál rendszeres találkozási alkalmakat, s amelyben megvalósulhat:

- az egymástól való tanulás,
- a térségben való együttgondolkodás,
- a jövőtervezés, valamint
- a közös forrásteremtés.

A kistérségi műhely egyformán informális kapcsolattartási szintér, melynek legfőbb funkciója a települési közigazgatási, intézményi, ellátó-szervezeti kompetenciák határát átlépő együttgondolkodás.

Létrehozói és működtetői a települési „aktív góccok” felkutatása során felbukkanó szervezetek, személyek.

A program ütemezése

1. A települési góccok felkutatása.

Ez adta a műhelytalálkozás tartalmi gerincét mindaddig, míg ki nem kristályosodtak a közös tennivalók konkrét céljai, ill. munkaformái.

A műhely partneri viszonyt alakít ki a környezetében működő szakmai szolgáltató, módszertani segítő szervezetekkel, valamint a területileg illetékes döntéshozói testületekkel. Ez a partnerség lehet praktikus kerete az ellátatlan területek feltérképezésének, az ellátást segítő megoldások keresésének.

2. Képzések szervezése.

A szakmai segítő, képző partnerekkel való együttműködéssel olyan képzések megszervezése, melyek részben a műhelyben megjelenő hiányok pótlására, részben „laikus” segítők felkészítésére alkalmasak.

3. Helyi aktivitás serkentése.

A helyi gócok felkutatása, a képzések hatására és eredményeként indultak el azok a folyamatok, melyek a helyi aktivitás serkentésével, az igény felkeltésével, szükségletek támasztásával alapjaivá váltak a közösségi művelődés elindulásának és/vagy megerősödésének a kiválasztott településeken, ahol ennek korábban nyomai nem mutatkoztak. Az elinduló „helyi folyamatok” kulcsszereplői ettől kezdve már a műhely tagjaivá váltak, ahol megújulást, új tapasztalatokat- és problémákat- hoztak a rendszerbe, s ezzel folyamatos innovációra serkentették a műhelyt.

4. Konferencia.

A szakmai folyamatév zárásaként szervezett konferencia, ahol a jó gyakorlatok, az alternatív működtetési formák, a forrásteremtés és öfenntartás lehetőségeinek bemutatása mellett a térségi szakmai hálózatok mutatkoztak be.

Újszerűsége

Az elmúlt évtizedekben összegyűjtött hazai szakmai módszertani tapasztalatokat és a közösségfejlesztés gyakorlatát adaptáltuk a települések egy meghatározott korosztályára, az ifjúságra.

Terepmunka

A modellprogramot két településen tudtuk beindítani, Mocsán és Nagyigmándon. A programvezető szervezet konzorciumi partnereivel és önkénteseivel a helyi fiatalok bevonását kezdte meg, majd képzésüket követően a településeken 3-3 napos személyes jelenléttel, interjúval indultunk. Mocsán hetven, Nagyigmándon pedig ötven fiatalt kerestünk fel részben otthonaikban, részben a közösségi tereken.

A személyes interjúkon a közösségfejlesztésből ismert módszertant alkalmaztuk, s a következő kérdésekre vártuk válaszaikat:

- Mi jó a településen, miért szeret itt élni?
- Mi kevésbé jó a településen?
- Mi az, amin változtatna?
- Mit tenne annak érdekében, hogy élhetőbb legyen a település, mivel járulna hozzá a változásokhoz?

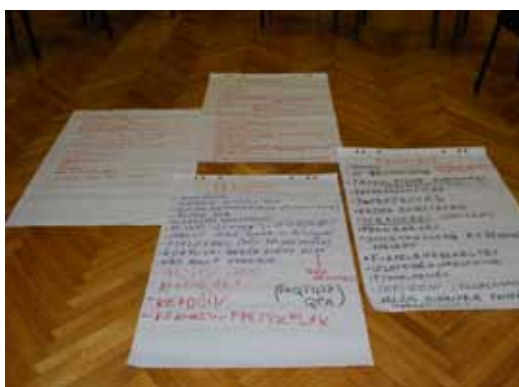
Az interjúkat összegeztük, és nyilvános közösségi beszélgetésen tártunk a korosztály elé.

Közösségi beszélgetések és hozadékai

Az összegzések szerint a településeken a lehetőségek bővítésére mutatkozott leginkább szükség. A fiatalok elsősorban az iskolában vannak közösségi térben. Ezen kívül a kocsmák füstös hangulata, a művelődési házak, vagy vallási közösségi terek adottak. A kocsmákat nem, vagy nem szívesen választják a fiatalok. Így azt láttuk, hogy szabad területeken, sportpályán, játszótéren csoportosan gyűlnek össze.

Akkor mozdulnak ki ebből az állapotból, ha van számukra alternatíva, különféle korosztályi program, amelyben aktivitásra is találhatnak. Előnyben részesítik a fiatalok a sportlehetőségeket, a kreativitást megmutató rendezvényeket, a családi napokat, interaktivitást biztosító eseményeket.

Az első közösségi beszélgetések után mindkét településen jelentkeztek fiatalok, akik tenni akarásukat nemcsak szóban, hanem aktív cselekvésben is bizonyították. Az aktivitásra jelentkezőket újabb találkozásra kértük, és velük együtt kezdtük el a fejlesztő folyamatokat.

Nagyigmándon és Mocsán is jellemzően tíz-tizenöt fiattalal kezdtük meg a közös tervezést. A települések vezetősége közösségi teret biztosított a folyamathoz, illetve a művelődési intézmények szakalkalmazottait személyes felnőtt mentorként tudtuk magunk mellé állítani. A települések fiataljainak motiválása nemcsak a mi feladatunk volt, hanem a világhálón keresztül egymást is ösztönözték.

A modellprogramban sikerült a településeken élő fiatalokat úgy megszólítani, hogy a meghatározó csoportok, közösségek, bandák vezetőit sikeresen elértük. A közös munka mellett egyéni fejlesztésre is szükség volt ahhoz, hogy a kezdeti bizonytalanságot leküzdhessék a fiatalok, egyenlő partnerként fogadjanak bennünket, külső fejlesztőket.

A fejlesztő munka kiscsoportokban, team-munkában zajlott javarészt. Az első önálló kezdeményezésekre azonban még várni kellett. Nagyigmándon a település karácsonyi ünnepségén jelent meg a NAFL elnevezésű csapat, a mocsaiak MI!TI? csoportja pedig januárban tartotta sportnapját nagy sikerrel. Az első lépéseket a közösségfejlesztésben a játékosság elve alapján választottuk ki. Alapvetően visszautaltunk az összefoglaló eredményeire, és figyelembe vettük a fiatalok motivációit.

A döntésekben a konszenzusra törekvésre fordítottunk hangsúlyt. A fejlesztők irányítása fokozatosan ment át a fiatalok kezébe. A fejlesztő munkát szép lassan felváltotta a mentorálás folyamata. A program munkatársai értő figyelemmel követték a fiatalok döntéseit. Jellemző módszer a közös döntés, a játékoság, az egymástól való tanulás. A fiatalok csapatomunkában tervezték meg az első közösségi élményüket. A folyamat helyi szakmai mentorálását Mocsán Őze Bernadett, Nagyigmádon pedig Bajcsai Miklós vette át. Mindkét szakember a települési közművelődésben dolgozik, a fiatalok könnyen elfogadták őket.

A közösségek megjelenése új szint hozott a fiatalok életében. Célunk az volt, hogy saját nevét adjanak a csoportnak, jelenjen meg a közösségi elköteleződés, a célok fogalmazódjanak meg. Nagyigmádon nagyon vegyes volt a közreműködők életkora, és jellemzően a kisebbek voltak többen. Mocsán is vegyes korosztály jelent meg, de ott a 16-18 éves korosztály karakteres közreműködése határozott irányt szabott a közösségépítő folyamatnak.

A két település fejlesztői mutatói

	Mocsa	Nagyigmánd
Közösségi fejlesztés	✓	✓
Támogató szervezet	✓	✓
Támogató műv. szakember	✓	✓
Közösségi tér	✓	✓
Folyamatos helyi mentor	✓	✓
Önálló aktivitás megjelenése	✓	
Csoport kommunikációja	✓	✓
Közösségi akarat és cél	✓	
Helyi ifjúsági vezető kiválasztódása	✓	
Kölcsönös bizalom	✓	✓

A kommunikáció fontossága

A fiatalok ma látszólag vannak csak az információs társadalom bővületében. Az valóság, hogy információs eszközök veszik őket körül (lásd: számítógép, televízió, rádió stb.), azonban a perszonális kapcsolatokban a kommunikáció nem ilyen intenzív erővel bír. A városokban a 12-14 éves kor határán látványosan csökken a családon belüli kommunikáció ideje és tartalma, mely a korosztály elmagányosodásához vezető folyamat is egyben. Kistelepüléseken, falvakban a magányosodás még nem ilyen ijesztő.

A térségek településeinek nagy részén van még önálló iskola, óvoda, melyek mellett megjelennek az egyházak, civil szervezetek és művelődési intézmények is, mint a közösség alappillérei. A közösségi helyek szakellátása azonban hiányos. A komáromi térségben jó mutatókkal szolgálunk, azonban a kistérségi térségben Kisbér kivételével nincs foglalkoztatott szakember a településeken. Mocsá és Nagyigmánd szerencsés helyzetben van, hiszen főállású szakalkalmazottal és jó adottságú közösségi terekkel rendelkeznek. A közművelődési szakemberek mindent elkövetnek a falvak közösségének összetartásáért, segítik a helyi kezdeményezéseket.

A fiatalok bandái kommunikálnak egymással, tudnak egymásról, a helyi és környező településeket, a kistérségi központok lehetőségeiről, használják a világhálót (lásd: chat, mail, skype, stb.). A folyamatokban erősítettük a fiatalokat abban, hogy közvetlen módon is találkozzanak gyakrabban, beszéljenek egymással többet, vitassák meg a gondolataikat és együttgondolkodásra, közös tervezésre, majd megvalósításra helyezték a fő hangsúlyt.

Ebben nagy segítségünkre volt személyes találkozásokon túl a telefon, a világháló is.

A programban résztvevő fiatalok számára rendkívül gyorsan megfogalmazódott, hogy a tele-

pülésen élő fiataloknak közösségi élményekre van szükségük. Ezért a személyes interjúk utáni összefoglaló adott iránymutatást, hogy merre induljanak el. Elsősorban a családi együttlétek, sportrendezvények, a táborok, látó utak, tehát az élményszerű közösségi együttlétek megtervezése vált számukra népszerűvé, mi pedig segítettük őket a tervek megvalósításában. Miután az első sikert megtapasztalhatták, az bátorította őket a folytatásra. Nagyon érdekes volt látni, hogy nem akarnak sokat ülni a megszerzett babérokon, hanem rövid értékelés után máris a következő közösségi élményre törekedtek. Mindkét településen ebben nagyon szerencsés folyamat alakult ki, hiszen minden feltétel adott volt a folytatásra. Ugyanakkor a két település különböző intenzitással és eredményekkel bírt. Mocsán a gyors programok, a helyi aktív fiatalok, míg Nagyigmándon az eltökélt helyi aktivisták adták a program vezérvonalát.

Eredmények

A programév alatt idáig jutottunk. A személyes megkeresés, a közösségi beszélgetések, műhelymunkák eredményeit megjelenítő személyes helyi aktivitások jelentették a települések fiataljainak, hogy valami elindult, hogy valami megváltozott körülöttük.

Mindkét helyszínen a legnagyobb problémát a saját korosztály bevonása jelentette és jelenti most is. A segítő és a mentori munka eredményeként fogalmaztuk meg, hogy mindkét településen települési, ifjúsági közösségi felmérést kezdeményezzünk, mely rávilágíthat a korosztály valós igényeire, esetleg megfelelő útmutatóul szolgálhat a korosztály aktivitásának erősítésére is.

NAFI – Nagyigmánd

Szakmai koordinátor: Szakács Péter

Két évvel ezelőtt fogalmazódott meg Nagyigmándon, hogy ki kellene próbálnunk a közösségfejlesztés módszertani alkalmazását a településen, de most kifejezetten és célzottan egy korosztályra, az ifjúságra koncentrálna.

Mit is csináltunk eddig? Október 13-14-15-én egy kicsit megszálltuk a községet. Fiatalokat, fiatalokkal foglalkozó segítőket kerestünk fel otthonaikban, a játszótéren, a szabadidős foglalkozásaikon.

Arról érdeklődtünk, milyennek értékelik a településüket, milyen Nagyigmándon fiatalnak lenni. Milyen elképzeléseik vannak, megfogalmazódott-e bennük a változtatás gondolata, min változtatnának? A cselekvésre, a bekapcsolódásra is rákérdeztünk. Miben vállalna szerepet, aktív tevékenységet a 12-29 év közötti korosztály?

A személyes interjúkból pénteken este közösségi beszélgetés során tártuk a fiatalok elé mindazt, amit megtudtunk. Négy nagyobb problémakört fogalmaztak meg az ifjak, amelyek mentén a következő hónapokban elkezdtük a helyi cselekvési program indítását, segítését.

- A helyi általános iskola és a hozzá kapcsolódó szabadidős tevékenységek.
- A településen megjelenő szabadidős elfoglaltságok, ami egyrészt kulturális, másrészt sport jellegű.
- Fontosnak tartják egy közösségi színtér létrehozását, valamint különböző programok életre hívását.
- S nem utolsósorban saját korosztályuk bevonását, elköteleződését, társadalmi szerepvállalásuk erősítését.

Eddigi együttműködésünk során, az elmúlt egy évben, közel húsz jövőműhelyre sikerült a fiatalokat becsábítanunk, melyek mindegyikén rendre új ötletek és meglátásokat fogalmaztak meg,

a fent említett témakörökben, illetve az őket foglalkoztató kérdésekben. Fő feladatunknak egyfajta bábáskodást tekintettünk, hogy lendületben tartsuk a fiatalok fantáziáját, összefogjuk őket. Kezdetben különböző játékokkal, drámapedagógiai eszközökkel, szituációs gyakorlatokkal igyekeztünk oldani a feszültséget. Lelkes arcok, egy közös gondolat és sok kedves pillanat volt a jutalmunk. Az idő elteltével kezdett kialakulni a mag, akik rendszeres látogatóink és a projekt élharcosai lettek. A lelkes kezdeményezést névvel is illették: NAFL. Nagyigmándi Flatalok. Rendezvények szervezésén, önreklámon kezdtek gondolkodni. „Legyünk ott a község karácsonyi ünnepségén, osztogassunk ismertetőt, szervezzünk játszóházat, csináljunk egy farsangi jelmezbált!” - záporoztak a gondolatok. És ott voltak a decemberben a községi karácsonyi ünnepségen, ahol sajátkezűleg készített ajándékkal kedveskedtek a bábáskodóknak. Összehozták a farsangi bált, ahol a kicsiknek társasjátékot, az idősebbeknek csapatvetélkedőt szerveztek, ahol a helyi üzletek által felajánlott ajándéktárgyakkal jutalmazták a jelmezbálszervezők győzteseit. Sikeresen megmozdították Nagyigmándi fiataljait! Egy életképes, lelkes, ám aktív közösség hiányában működni képtelen magot sikerült életre hívni. Szeretnénk, ha minél többen észrevennék ezt a kis lélekszámú, de lelkes csapatot, akik jelenleg is azon gondolkodnak, hogyan válhatnak még aktívabb és ösztönzőbb tagjaivá lakóközösségüknek.

MI!TI?- Mocsá

Szakmai koordinátor: Végh Diána

Helyi ifjúsági önkéntes: Beleznai Andrea

Mi is az a Mi! Ti? Egy csapat, ami egyszer csak összejött a közösségfejlesztés során. Összeültünk és megbeszéltük a problémáinkat, hogy miért jó és miért rossz fiatalnak lenni Mocsán. Mi az, amin változtatnánk, s hogy mi magunk mibe kapcsolódnánk be szívesen. Jó volt visszahallani másoktól, hogy mi Mocsán milyennek látjuk önmagunkat, korosztályunkat. Átgondoltuk, hogy milyen további szerepet játszunk mi magunk a település életében, milyen programok hiányoznak, mivel tudjuk színesebbé és változatosabbá tenni saját lakókörnyezetünket, illetve milyen változásokat szeretnénk.

Lássuk, milyen eredménye volt a közel egyéves folyamatnak.

Elsőként egy sportnapot szerveztünk, ahol én azt a feladatot kaptam, hogy szervezzek külön-

böző játékokat, mint pl. a pinpong, darts, póker és mindenféle, amit mi magunk is meg tudunk önerőből valósítani. Nekem az asztalitenisz jutott, ahol bíró voltam. Keresett programelem volt, hiszen nagyon sokan összegyűltünk és nagyon jól éreztük magunkat.

Később megint összegyűltünk és szerveztünk egy farsangi bulit, ahol én bemondó és műsorvezető voltam. Mindezt Ludas Matyiként, hiszen a személyes példát tartom az egyik legfontosabb erőnek. Nekünk kell saját korosztályunknak példát mutatni, talán így gyűjthetünk több segítőt magunk köré.

A farsangot egy zenés irodalmi est követte, ahol már mi önállóan szerveztünk meg mindent. Külsőktől csak szakmai segítséget kaptunk, de az általunk elképzelt programot magunk valósítottuk meg a szervezéstől egészen a lebonyolításig. Sikeres rendezvény lett, hiszen nagyon sokan énekeltek, páran rappeltek, illetve többen verset is mondtak.

Én egy verset adtam elő. Petőfi Sándor Pacsirtaszót hallok megint! című versét mondtam el, ami úgy érzem, hogy viszonylag jól sikerült. Ezen a rendezvényünkön is nagyon jól éreztem magam, és jó volt ez az egész program, amit idáig szerveztünk.

Én elvégeztem azokat a feladatokat, amit vállaltam. Nem éreztem tehernek, sem kényszernek. Minden vállalt szerepben találtam szépséget és értéket. Nagyon örülök, hogy valamit tehettem Moca és az ott élő gyerekek és fiatalok érdekében.

III. Lépésről lépésre, településről településre

Kistérségi ifjúsági közösségi kezdeményezés Komárom és Kisbér kistérségében

Programvezető: Kerecsen Ifjúsági Egyesület

Szakmai vezető: Monostori Éva

Szakmai koordinátor: Cserteg István

Gyökerek

Programunk gyökere alapvetően egy francia – magyar ifjúsági democráciaprogram gondolatával indult. A közösen kidolgozott programot azonban mi továbbgondoltuk, és egy kistérség fiataljaiban gondoltuk tovább. Célunk a települések megtartó erejének erősítése, a fiatal generáció identitástudatának erősítése, és aktív közéleti szerepvállalásának elősegítése volt.

Programunk előzménye három különböző irányból indult.

- Célunk volt ifjúsági tevékenységünkbe bevonni, elérni azokat is, akikkel eddig még nem sikerült kapcsolatba kerülnünk.

- A településen és oktatási intézményekben új, ifjúsági közösségi módszer integrálása, az ifjúsági korosztály számára a társadalmi szerep- és felelősségvállalás megismertetése.
- A közösségfejlesztés módszertanát adaptálni egy meghatározott korosztályra. A módszertant tesztelni és kipróbálni spontán közösségekkel is.

A kistérségek településéről igyekeztünk egy-két fiatalot bevonni. A megkeresést személyesen végeztük intézményekben, településeken, olyan helyeken, ahol a fiatalok szívesen találkoznak. Az első összejövetelre szinte valamennyien eljöttek, azonban a program megismerése után többen kimaradtak. A kezdő csoport területi eloszlása változott, hiszen voltak elmaradó települési fiatalok, ugyanakkor a programban szerepet vállalók hoztak magukkal újakat. A folyamat indulásakor fontosnak éreztük, hogy az összehozott fiatalok jobban megismerjék egymást, így adaptáltuk az Élettér Egyesület „Összehozó” programjában kidolgozott tematikát. A közösség kialakulását segítette a francia fiatalok komáromi látogatása is, ahol összehasonlítottuk a két ország demokráciáról alkotott gondolatait, megvizsgáltuk az országok sajátosságait. Életre hívtunk egy közös honlapot, kidolgoztuk azt a vezérfonalat, melynek mentén haladnunk kell.

Tevékenységeink

Felvettük a kapcsolatot a résztvevő fiatalok települési önkormányzataival, ifjúsági referenseivel, a korosztállyal foglalkozó bizottságokkal. Érdeklődtünk a településeken folyó, korosztályunkat érintő folyamatokról, kezdeményezésekről.

Bejelentkeztünk a kistérségi társulásokhoz, a megyei önkormányzathoz, ahol egy érdekes napot tölthettünk Komárom-Esztergom Megye Közgyűlésének Elnökével. Sajnos a megyei ifjúsági feladatokról úgyszintén nem kaptunk kielégítő információt, mint ahogy az ifjúsági referenssel és bizottsággal sem sikerült találkozunk.

Elmentünk a települési bizottsági- és képviselő-testületi ülésekre, részt vettünk az év végén és az újév elején meghirdetett közmeghallgatásokon. Ezek egy részén fel is szólaltunk, bemutattuk kezdeményezésünket.

A megye területén látóutakon vettünk részt, ahol a tatai diákönkormányzattal jó kapcsolatot és együttműködést alakítottunk ki.

Komáromban ifjúsági tanácskozást hirdettünk a településeken lévő iskolák diákönkormányzatai bevonásával, illetve ifjúsági közmeghallgatást kezdeményeztünk.

Részt vettünk az Élettér Egyesület közösségi képzésének kurzusán.

Rövid távú céljaink

Elérendő célmeghatározásunk is többirányú volt.

- Megismerjék, elfogadják egymást a településen élő fiatalok
- Közös értékrendszer felállítása, melynek alapja az összetartó, egymást segítő fiatalok közössége
- Választ kapjunk a korosztályt érintő érdeklődési területekről
- Bevonjuk a fiatalokat az őket érintő döntésekbe, társadalmi részvételre, szerepvállalásra biztassunk

Hosszú távú céljaink

Hosszú távon az ifjúsági- és a közösségfejlesztés szakmai módszertanát kívántuk bővíteni, melyet az alábbiak mentén foglalmaztunk meg.

- A kísérleti program folyamata során használható módszertan kidolgozása az ifjúsági és a közösségfejlesztő szakma területén
- A résztvevő fiatalok bevonása az egyesület ifjúsági demokrácia programjába, települési gyermek- és ifjúsági önkormányzatok életre hívása, tevékenységük segítése
- Intézményi, települési kortárssegítő hálózat kiépítése, ahol a hangsúly a korosztály számára komplex információs, segítségnyújtási feladatok megvalósításán van
- Korrekt, igazáért kiálló, véleményét megfelelően alátámasztani tudó, érdekérvényesítő, társadalmi szerepvállalással bíró fiatal generáció nevelése

Bevonás

A bevont fiatalok személyes megkeresés útján kerültek a programba, melyet előzőleg a településeken és intézményekben folytatott tevékenységeink során állítottunk össze.

A jelenleg bemutatott kezdeményezés hosszú idejű tanulási módszer, ami tulajdonképpen egy folyamat beindulását tartalmazza, kezdeti szakasz. A tapasztalatok ebben az esetben nem csupán az egyén szintjén hatnak, hanem beépülnek a csoportkultúrába, a közösségekbe is. A visszajelzé-

sek azt mutatják, hogy a fiatalok nyitottabbá, együttműködőbbé váltak, amely során jobban megismerhették társaikat és társaik által önmagukat, az őket körülvevő világot.

A folyamatot képzett közösségfejlesztő irányítja közösségi munkás közreműködésével.

A folyamat háttér- és segédanyagát további öt önkéntes kortárssegítő munkatárs segíti.

Tudatosan törekedtünk az együttlétek alatt kiszakítani a közösségeket a mindennapokból.

A helyszín kiválasztását azonban technikai és anyagi keretek határolták be. Így esett a választás Komárom falusi környezetében lévő művelődési házra, mely csupán néhány méternyi távolság Mag-házunktól, ahol a vendéglátást (étkezést) és az éjszakai együttléteket oldottuk meg.

Igyekeztünk a környezeti esztétikum tükrözésére és a fiatalok bevonására a napközbeni feladatokra is törekedni, mint pl. uzsonna, tízórai, tea főzése, stb. Természetesen az épületeket a fiatalok birtokba vehették. A foglalkozások szüneteiben otthonosan be is lakták, ám távozás előtt a visszarendezést is együtt valósítottuk meg. Nem kiszolgálni, hanem csupán szolgáltatni kívántunk.

Megfigyeltük, hogy a bentlakás együttléte szorosabb, tartósabb eredményeket generált.

Az általunk használt módszer egy hosszú távra felfűzött tematikus tanulási modell, mely erős hatást fejt ki a folyamatban résztvevőkre. Elsősorban az egész közösségre koncentrált, melyet több

kiscsoportban, párosával megoldandó feladat színesített. Viszonylag nagy hangsúlyt fektettünk egymás megismerésére, a bizalmi légkör kialakítására. Igyekszünk mindig visszajelzést kapni, értékelteni magunkat, a képzési menetet, illetve a feladatokat külön-külön. Nagy hangsúlyt fektettünk az értékelésre, a fiatalok megnyilvánulásaira, véleményük kifejtésére és érvelésükre.

Igyekszünk a fiatalokból előhozni a belső erőforrásait, értékeit. Mindenki megtalálni azt, ami szerethető, elismerhető, fejleszthető, amire építeni tudunk a továbbiak során.

Programunk csoportos módszerekkel gazdagított közösségi képzési, tanulási folyamat. Módszerünk igen gazdag játéktárral bír, amelyben a strukturált gyakorlatok, kreatív feladatok egymásra épített sora alkotja a vezérfonalat. Minden esetben a tiszta és világos (mindenki számára érthető és értelmezhető) instrukciókat követően valósulhatnak meg. Az általunk összeállított játékfűzér egyes darabjai javarészt megtalálhatók a közkézen forgó játékgyűjteményekben, közösségfejlesztői kurzusok anyagaiban. A program során több játékot is módosítottunk, új szabályokkal láttunk el, ezzel is igazodva az eredetileg összeállított folyamattervhez. A legfontosabb célunk az, hogy a közösség egésze részt vegyen benne. Ebben a körben sajnos kevésbé jelenik meg az intimitás, a személyes érzelmek, ugyanakkor dinamikusabban előjönnek a szimpátiák, feszültségek. A közösségre ható gyakorlatok és a kiscsoportos játékok nagyban hatnak egymásra. Mindkettőben használt játékok: ismerkedési-, bizalom-, lazító-, koncentrációs-, interakciós-, ön- és csoportismerteti-, szituációs, vagy szerepjátékok, zárógyakorlatok, értékelések.

A két kistérségben 26 településen kezdtük el a munkát. A komáromi térségben folytattuk a korábbi években megkezdett tevékenységet, míg a kisbériben ennek a folyamatnak a keretében újat indítottuk, adaptáltuk a kimáromi tapasztalatokat. Ennek eredménye látható, hiszen a ráépülő munka eredményesebb mutatókkal szolgált, mint az új terület kialakítása és bevonása.

Képzés

Fontosnak ítéltük a programban dolgozók, fiatalok és önkénteseink képzését, mellyel azt kívántuk biztosítani, hogy a szakmai nyelvünk azonos legyen, és a feladatok, részfeladatok végrehajtásában mindenki aktívan, ki-ki saját adottságainak megfelelően vehessen részt. A szakmai képzést Koppánmonostoron a művelődési házban és a Mag-házban valósítottuk meg.

Képzésünk célja a közösségfejlesztés legfőbb alapelveinek (részvétel) megértése; a közösségfejlesztés és közösségi munka társadalmi szükségszerűségének felismerése.

- Mit értünk közösségfejlesztésen?
- Mit értünk közösségben?

A részvételi demokrácia alapja – aktív állampolgárság:

- A közösségfejlesztő folyamat és a fejlesztői szerepek
- Munkamódok és módszerek
 - tankatalógus,
 - „szívesség szolgálatok”, önszolgálatok,
 - párbeszéd- és önképző körök

A részvétel szociális vonatkozásainak feltárása

- Személyes interjú
- Jövőműhely
- A közösség erőforrásainak feltárása
- Bevonás
- Községi beszélgetés
- Községi felmérés

Programunk a folyamatban résztvevő fiatalok számára pozitív községi változásokat generált. Sajnos tapasztalataink alapján bebizonyosodott az is, hogy az egyszerre nagy adagban kapott pozitív impulzusok nem tarthatók fenn a folyamatos utánkövetés, illetve együttlétek nélkül. Ezért a megkezdett munkát folyamatos jelenléttel segítettük.

Terepen

Ifjúsági községfejlesztőként gyakorlott tapasztalatunk van az önszerveződő kiscsoportokkal. A kistérségek fiataljaival folytatott munka egy újabb területet ismertett meg velünk. Kezeleni és lekötteni kell a fiatalokat úgy, hogy közben községi nevelést folytassunk. Tapasztalatainkat kiadványban és filmen rögzítjük. Az eltelt időszak, a tevékenységek folyamatos nyomon követést,

dokumentálást igényelnek. Jelenleg is forgatunk filmet, gyűjtjük tapasztalatainkat és a résztvevők visszajelzéseit. A tervezett és végigkövetett három év tartalmából kívánunk következtetéseket levonni és folytatási alternatívákat kidolgozni.

Mi az, ami a korosztályban megfogalmazódott?

- Nincs megfelelő ismeretük a korosztályukat érintő lehetőségekről (pl. diákmunka, önkéntesség, külföldi cserekapcsolatok, stb.)
- Szeretnének saját korosztályuknak szóló nyilvánosságot (újság, rádió, esetleg bekapcsolódni a helyi televízió munkájába), azonban a lehetőségeket nem ismerik
- Nincs ismeretük a saját korosztályuk elvárásairól. Ennek érdekében szeretnének valamire elmozdulni
- Nincs példa, tapasztalat a célcsoport korosztálybeli összefogására, együttműködésének elősegítésére
- Nem hisznek abba, hogy beleszólásuk lehet a korosztályukat érintő döntésekbe

Az elvárások és a hiányok inspirálták azt a folyamatkövetést, melyet folytatunk. Mint korábban is már bemutattuk két irányban indultunk el. Egyrészt a kistérségi települések ifjúságával foglalkozó, vagy a célcsoportot tömörítő szervezetek felkutatását kezdtük el. A kapcsolatfelvétel, a közös tevékenység és a térségi együttműködés a folytatás egyik kijelölt iránya.

Másodsorban a kiválasztott fiatalokkal a kortárssegítő képzésünket folytatjuk, a kortárssegítővé képzett fiatalok képessé válnak a korosztályukat érintő kihívások és problémák kezelésére.

A kezdeti programon és kezdeményezésen túlmutató cél a térség ifjúsági korosztályának megfelelő szinten történő információ szolgáltatása, közösségi tevékenységeik elősegítése aktív közreműködésükkel, tevékenységükkel. Ennek a folyamatnak jelenleg az elején tartunk.

A program során szektorközi együttműködésre is törekedtünk. Szükségünk van a települések (önkormányzatok) támogatására, noha nem feltétlenül pénzbeli támogatást vártunk tőlük. A jelenlegi társadalmi kapcsolati hálónkat is bővítjük, melyben már nem csupán a civil szféra és az önkormányzat kapcsolatára gondolunk, hanem a gazdasági szféra aktív bevonására is.

Közösségi kezdeményezésünk elején tartunk, hiszen az alig egyéves időszak még nem ad elegendő tapasztalatot annak megválaszolásában, hogy valójában milyen egyéb folyamatok indultak el, milyen hosszú távú eredmények realizálódnak. Azonban úgy érezzük, hogy a fiatal korosztályt nagyon nehéz megszólítani és bevonni olyan kezdeményezésbe, ami nem érdekli őket. A demokrácia tanulása, a társadalmi szerepvállalás is ezekhez tartozik. Így a jelenlegi eredmények mindenképpen sikeresnek mondhatók és fontosnak tartjuk folytatásukat.

Ifjúsági tanácskozás Kisbéren

A Lépésről lépésre, településről településre program keretében a kistérségi fiatalok gondolataik megfogalmazására vállalkoztak a közösségfejlesztés területén. A tanácskozáson bemutattuk a Komárom középiskoláiban folyó osztályközösségek fejlesztési folyamatát, a mocsai és nagyigmándi fiatalok települési kezdeményezéseit, majd vártuk a kistérség fiataljainak ötleteit, terveit a közös cselekvésre.

A nagy létszámban megjelent érdeklődő fiatalok, pedagógusok és polgármesterek visszaigazolták, hogy a közösségek továbbra is fontos szerepet töltenek be a települések életében. Az aktivitás növelése érdekében tenni akarásukat sokan kifejezték.

Gyermekkorban még a legfontosabb közösségünk a család, ami a tizenéves korosztályban már az osztály- és a baráti közösségek felé tolódik, a kortársak meghatározó értékrenddé válnak. Nem mindegy, hogy a kortárs közösségek fejlődnek-e, s milyen értékrenddel töltődnek meg.

A kisbéri kistérségben lehetőség van a közösségek fejlesztésére, és a fiatalok szívesen vállalkoznak az újszerű kezdeményezések honosítására, megvalósítására. Ehhez a szaporodó IKSZT-k teret és lehetőséget is adhatnak több településen, ahol ifjúsági területen a civil szervezetek, kellő tapasztalattal, módszertannal tudjuk segíteni kezdeményezéseikben.

Mindez jó lehetőség lehet a fiataloknak a társadalomba való aktív bekapcsolódásra.

A közösségépítő folyamat rendkívüli figyelmet és türelmet igényel. Ráadásul ilyen forrászegény időben kizárólag együttműködésekkel, partneri munkával hozhat eredményt.

Az ifjúsági tanácskozáson az eddigi eredmények bemutatása mellett az önkéntességről, a tehetséggondozásról is beszéltünk a fiataloknak és a szakembereknek.

A fiatalokban megfogalmazódott gondolatok:

- Szívesen segítek másoknak
- A közösségek szebbé tehetik a környezetüket
- Vállaljuk önmagunkat
- A fiatalokra szükség van
- Segítséget kaptam céljaim megfogalmazásához
- Munkát, munkahelyet a fiataloknak
- Ez a kezdeményezés folytatódjon
- Önmagunk kipróbálásához kell sok segítség

Ifjúsági konferencia Komáromban ■

„Az a dolgom, hogy megszólítsam, ösztönözzem és támogassam a fiatalokat társadalmi gondolkodásra, cselekvésre.”

Tóbiás László gondolataival hívtuk negyedik alkalommal Komárom és környezete fiatalságát, a korosztállyal foglalkozó szakembereket, civil szervezeteket és a kedves érdeklődőket ifjúsági konferenciánkra, melynek kettős célja volt. A helyi demokráciára, valamint a Kamaszbarát Komáromra irányítani a figyelmet, megvitatni a városi szinten elindított Városi Diáktanács gondolatát, illetve javaslatokat vártunk a nyári szünetre tervezett irányított játszótéri programsorozatról.

A tanácskozáson részt vettek a helyi intézmények diákönkormányzati képviselői, az osztályközösség-fejlesztésben érintett osztályok, illetve nevelő, segítő tanáraik, kísérőik. A közel 250 főt számláló konferencia két rövid előadással indult, melyben megismerkedhettek Tata Gyermekbarát Város programjaival Dózsa Eszter diákpolgármester jóvoltából, valamint Pálmai Éva Ózdról hozta el a Kamaszparlament mintáját.

Az előadásokat követően tíz műhelyben folyt a lelkes munka, melyet kortárssegítőink moderáltak, s melynek eredményeit is közre adjuk.

Hogyan működjön Komáromban a Városi Diáktanács?

- A tanács maximum 30 főből álljon
- Két főt delegálhassanak az iskolák, és egy-egy főt a kollégiumok
- Az osztályközösség-fejlesztésben szerepet vállaló osztályok is delegáljanak két-két főt
- A tagokat évente vagy kétfévente válasszuk, megadva az újraválasztás lehetőségét is
- A régi tagok tanítsák be az új tagokat
- Ne csak újraválasztható legyen egy tag, hanem visszahívható is
- Működési szabályzatot kell létrehozni
- Legyen éves terve a célok, feladatok, programok meghatározására és lebonyolítására
- Kétheti rendszerességgel üljön össze, azonban legyen lehetőség rendkívüli ülésre is
- Legyen élő kapcsolata az önkormányzattal
- Legyen ifjúsági referens az önkormányzatnál, akire támaszkodni tudnak
- Tudják önmagukat képezni, legyen valós rálátásuk a korosztályukat érintő területekre
- Összefogás más szervezetekkel, intézményekkel, csoportosulásokkal

- Három fős vezetősége legyen
- A tanács tagjaira jellemző tulajdonságok: felelősségvállalás, információ, koncentráció, céltudatosság
- Lehet a tanácsnak állandó vendége, díszpolgára

Legyen-e, s ha igen, hol, és milyen feltételekkel Komáromban irányított játszótéri program a nyári szünidőben?

- Fontos, hogy központi helyen legyen, biztosítottak legyenek az adottságok. Helyszín lehet: Jókai Liget, Kresz park, Rüdiger-tó, strand, Monostoron a sportpálya, KAC-pálya.
- A helyszín a gyerekeknek és a fiataloknak is megfelelően, legyen mosdó a környéken, árnyék, homokozó, padok, esetleg büfé, stb.
- A program megvalósításában a fiatalok is vegyenek részt aktívan. Számítunk az önkéntesek, a megalakuló Városi Diáktanács tagjaira, az iskolák DÖK tagjaira, és mindenekelőtt a város civil szervezeteire, azok tagjaira, önkénteseire.
- A közelben lakók legyenek megértőek. A felnőttek vegyék figyelembe, hogy a 14 év felettiek is játszhatnak. A fiatalok pedig becsülnék meg a helyet és vigyázzanak rá. Biztosítsuk a folyamatos tisztaságot, kerüljük a kedvenceket, az állatokat.

- Különféle programokat biztosítsunk, legyen minden nap egy-egy téma köré csoportosítva, mint pl.: zene, karaoke, gyerek disco, táncoktatás, tudáspróbák, ügyességi játékok, sportversenyek, bemutatók, kézműves foglalkozások, várostörténeti bemutatók és játékok, közösségi foglalkozások, csapatjátékok, stb.
- Törekedjünk a folyamatosságra és a változatosságra.
- Gyerekek és fiatalok véleményét kérjük ki folyamatosan.
- Aki részt vállal a programban, vegye komolyan, készüljön rá.

IV. Komáromi Városi Diáktanács ■

Társadalmi szerep- és felelősségvállalás ifjúsági korosztályban.

Programvezető: Élettér Közösség- és Településfejlesztő Egyesület

Szakmai vezető: Monostori Éva

Szakmai koordinátor: Vizeli Ágota

Települési Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzatok*

A gyermek és ifjúsági önkormányzat fogalma nem magyar találmány, az első gyermekönkormányzatok (rövidebben: GYÖK-ök) 1992-ben francia minta alapján jöttek létre országunkban. A gyermekönkormányzatok célja, hogy az adott településen élő fiatalok létrehozassák saját képviselő-testületüket, annak érdekében, hogy korosztályuk érdekeit képviselni tudják azáltal, hogy együttműködnek településük önkormányzatával. Ezáltal elérhető, hogy az ifjúsági önkormányzatokból olyan fiatalok nőjenek fel, kik fiatalon elsajátítják és megértik a demokratikus működés alapvető szabályait, valamint az aktív ifjúsági önkormányzati munka által olyan készségekre és kompetenciákra tegyenek szert, melyek által problémamegoldó képességük nő. Megtanulhatnak pályázatot írni, programot szervezni, számos nem formális képzésen vehetnek részt. Ez pozitív hatással van, mind a fiatal számára, ki aktívan részt vesz települése közéletében, mind pedig a településnek, s annak fiataljai számára, hiszen az ifjúsági önkormányzat az ő érdekükben fejti ki tevékenységét.

Az ifjúsági önkormányzatok általában a fiatalok aktív kezdeményezésére alakulnak egy-két felnőtt segítő külső támogatásával. A felnőtt segítő szerepe ugyan nagy és kétségkívül elhanyagolhatatlan, azonban ő semmiképpen nem korlátozhatja a fiatalok tevékenységét, csupán felhívja figyelmüket lehetőségeikre, erősségeikre, gyengeségeikre; szerepe nem szabályozó, hanem orientáló, tanácsadó.

Kiemelkedő jelentőségű, hogy mindenütt a szervezetek alapidokumentumait a helyi igényeknek megfelelően maguk a fiatalok hozzák létre (természetesen figyelembe véve a törvényi kereteket, lehetőségeket). Működésük akkor lehet sikeres, ha ahhoz a felnőtt önkormányzat pénzeszközöket és döntési jogköröket ad át, ha véleményüket az őket érintő kérdésekben nemcsak kikéri, de komolyan is veszi. A gyermekönkormányzatok helybéli működésétől várható, (a gyermekönkormányzat saját tevékenységén felül), hogy felnőtt egy a szervezési, a közigazgatási eljárásokat értő; az egymás közötti együttműködést elsajátított; a választási győzelmet és vereséget megélt; a győzelmet követően a cselekvés lehetőségét elnyert; a vereség elviselése után a cselekvésbe bevonott; az elhatározásokból tervet és az ötletekből cselekvést megvalósító; a különvéleményeket elviselni képes; az akadályokat megoldani és meghaladni tudó nemzedék.

* (www.gyiot.hu)

Diákönkormányzatok*

A Köznevelési törvény szerint a diákönkormányzat feladata a tanulók, azok közösségeinek érdekképviselése. Ezen rendelkezés alapján a diákönkormányzatok kötelező feladata az érdekképviselési tevékenység folytatása.

Emellett a törvény lehetőséget ad arra, hogy minden olyan kérdéssel foglalkozzanak, ami a tanulókat érinti. Tehát a diákönkormányzat döntésétől függ, hogy az érdekképviselési tevékenységen kívül milyen feladatokat vállal fel. A gyakorlat azt mutatja, hogy a diákönkormányzatok tevékenységének jelentős részét inkább a szabadon választott, a tanulók szabadidejének eltöltésével, programszervezéssel kapcsolatos tevékenység tölti ki.

Ma már a diákönkormányzat léte szinte minden iskolában természetes, ami jó hír. A törvény egyébként diákönkormányzat létrehozását nem teszi kötelezővé, a tanulókra bízva ennek eldöntését. De szigorúan a tanulók döntése ez, nincs senki másnak beleszólása. Sőt, abban az esetben, ha a tanulók eldöntik a diákönkormányzat megalakítását, az iskola vezetőségének több kötelezettsége is keletkezik.

A diákönkormányzat működését biztosítja még az a rendelkezés, amely szerint feladatainak ellátásához térítésmentesen használhatja az iskola, kollégium helyiségeit, berendezéseit. Egyetlen kikötés van ezzel kapcsolatban, hogy a diákönkormányzat ezzel ne korlátozza az iskola, kollégium működését.

A fenntartót terhelő kötelezettség szerint az iskola költségvetésében gondoskodnia kell a diákönkormányzat működési feltételeiről. Intézménytípustól függetlenül érvényes minden fenntartóra. A szabály annyit jelent, hogy a költségvetés kialakításakor - önálló tételként feltüntetve - egy összeget kifejezetten a diákönkormányzat működésére kell szánnia a fenntartónak. Mértéke nem

meghatározott, de az összegnek el kell érnie azt a minimumot, ami elegendő a rendelkezés céljának megvalósítására: a diákönkormányzat működési feltételeinek biztosítására.

Komáromi Városi Diáktanács

Alapvető állampolgári ismeretek elsajátítását már kisiskolás korban el kell kezdeni, mert a fiatalok csak így válhatnak jogaikkal élni tudó, tudatos jogkövető felnőttekké. Mivel az iskolákban erre nem tudnak kellő hangsúlyt fektetni, ezt a hiányt pótlandó született meg a fiataloknak szánt közösségi- és társadalmi részvétel tananyag ötlete, melynek legfőbb célja a részvételi demokrácia alapvető szabályainak játékos és interaktív megismertetése az általános- és középsiskolás gyermekekkel.

A mindennapi életből vett példákon keresztül be tudjuk mutatni a gyerekeknek az alapvető állampolgári jogokat, kötelezettségeket, emberi jogokat. Azt reméljük, hogy a megtanultakat ezentúl nem elvont fogalomként kezelik, hanem felnőttként tudatosan gyakorolni tudják, amit játékos formában, szituációk, példák segítségével, cselekvés-orientáltan közvetítünk.

* (www.sulinet.hu)

Egyesületeink fontos missziójának tekintjük a fiatalok társadalmi szerepvállalásának élénkítését, a fiatalok demokráciára nevelésének fontosságát. Szervezeteink és Komárom város Önkormányzatának elképzelése találkozott az elmúlt év őszén, amikor közösen kezdeményeztük városi szinten a diákság érdekképviselési szerveződésének életre hívását. A város általános- és középiskoláinak diákönkormányzataival műhelymunkákat folytattunk, ahol előzetesen informálódunk, véleményeket kértünk, tanácskoztunk e téma körül. Az alapos előkészületek után szerveztük meg a városi ifjúsági konferenciát, melynek vezérfonalát e kezdeményezés alkotta.

A közel egyéves folyamat eredményeként 2011 májusában hivatalosan is megalakult 30 fővel a Komáromi Városi Diáktanács, melynek újszerűségét az adja, hogy a települési gyermek- és ifjúsági, valamint a diákönkormányzatok sajátos ötvözetét alkotja. Alakuló bentlakásos képzésüket Kunbábonyban a Civil Kollégiumban tartottuk, ahol fő célunk a fiatalok összehozása, közösségé formálása volt.

A diáktanács céljai

- Folyamatos és intenzív kapcsolattartás a városvezetéssel
- Állandó tanácsterem Komáromban
- Korosztályi érdekképviselés
- Népszerűsítő és ismertető előadások az iskolákban
- Előítételek eltörlése a felnőtt társadalomnál
- Jótékonyági rendezvények, önkéntes tevékenységek
- Közösségépítés, közösségfejlesztés, esélyegyenlőség
- Partnerség, őszinteség, szolidaritás, becsületesség, tisztesség, egészséges értékrend

- Figyelemfelkeltés, kommunikáció, kapcsolattartás a médiával

A korosztályra jellemzően az emberi érzések és értékrendi fogalmak jelennek meg a tanács önmagára összeállított SWOT elemzésénél is.

Erősségeink

- határozottak, eltökéltek és kitartóak vagyunk
- jó összhang alakult ki közöttünk, őszintének tartjuk magunkat
- egészséges kíváncsisággal rendelkezünk a feladat iránt
- jó csapatmunkában dolgozunk, ahol kölcsönös a bizalom egymás iránt
- sokszínűség, mindannyian mások vagyunk
- jó hangulatban tudunk együtt gondolkodni
- megfelelő nyitottsággal fordulunk az új ismeretek felé
- megfontoltak vagyunk, ugyanakkor a vállalkozókedvünk is jellemző
- markáns kreativitás jellemző ránk
- megértéssel fordulunk egymás felé
- megfelelő komolysággal bírunk az előttünk álló feladattal

- egészséges önbizalommal rendelkezünk, ami bátorságot ad a feladat teljesítéséhez
- jó kommunikációs készségünk van

Gyengeségeink

- korosztályunkból adódó meggondolatlanság, nemtörődomség
- bátortalanlás, határozatlanság és komolytalanság
- elfogultság, önzőség és féltékenység
- érzékenység, bizalmatlanság és önbizalomhiány
- ingadozó hangulat és a kitartás hiánya
- álnokság
- korosztályi különbségek

Lehetőségeink

- színes és változatos programok szervezése
- segítségnyújtás
- közvélemény-kutatás
- figyelem felkeltése
- nyitottság
- mindig megújuló ötletek
- újszerűség

Ami veszélyt jelet ránk

- csoporton belüli ellentétek, klikkesedés
- bizalomhiány, célunkat gátló felnőttek
- kevés érdeklődés saját korosztályunktól
- komolytalanság, lustaság és a feladataink nem teljesítése
- befolyásoltság, az elnyomás megjelenése
- kellő ismeret, segítők és támogatók hiánya

A diáktanács élére háromfős ügyvezető elnökséget választott három hónapra. Az első együttlétet a nyári szünidőben további két alkalommal 3-3 napos bentlakásos képzés követ, ahol kidolgozzuk a tanács szervezeti szabályzatát és az előttünk álló két év munkatervét. A szeptemberi iskolakezdés előtt pedig az elnökség választását tűzték ki célul.

Beke Pál:

Működő demokráciát csak a fiatalok tudnak majd teremteni

Igaz, nagyon sokára, gondolom már elég régóta, mióta ránk szakadt ez a nem remélt rendszerváltozás. Persze nem az a baj, hogy 'ránk szakad', mert bár jött volna korábban, például '56-ban! Avagy bár alakult volna úgy sorunk, hogy nem jönnek be az oroszok annakidején! - vagy ha bejöttek, hát ki is mehettek volna! Tudom, hogy történelmietlen ilyeneket nemcsak leírni, hanem még elgondolni is, ám valahogy feltűnően és markánsan érzékeltetni szeretném, hogy az elmúlt ötven év (mondhatnám: az életem!) alatt kellőképpen összekeveredtek, immár egészen mást jelentenek a szavak, mint bárhol másutt Európában. Szinte mindennek más értelme lett, hogy leplezni lehessen a kizsákmányolt, a gyarmati állapotot, hogy a lakájok ne parancsvégrehajtónak, hanem progresszívnek tűnjenek. És ennek a velünk élő múltnak még mindig nincs vége, hiszen büntetlenül beszélhetnek felelős vezetők ma is össze-vissza, gondoljon pártállása szerint bárki bárkire, nyilván mindegyikünk másra. Ebben az ötven esztendőben veszett el végképp az a mérték, amihez képest igaz vagy hazug, helyes vagy helytelen bármi is. Az a „mérték”, ami szerint valamikor még mindenki, akár például a Pál utcai fiúk egyaránt és egyformán tudták, hogy mi micso-da, s hogy az jó-e vagy rossz. És bár csak a magam nevében beszélhetnék, mégis úgy gondolom,

hogy az én korosztályom ezt az elveszett mértéket már nem találja meg soha. Látom, hogy a nálam némileg fiatalabbak is alig. Talán majd csak a mai gyerekek, akik mindegyike még hasonlóan reagál az igazra vagy a hamisra, a helyesre vagy a helytelenre. Ők még tudnak valamit, amit mi, felnőttek, elveszítettünk. Vagy elvették tőlünk? — ma már szinte mindegy.

Meg kellene ezt tartani a mai gyerekekben, óvni kéne még pontos ítéletüket.

A '80-as évek első harmadában Franciaországban megismert gyermek- és ifjúsági önkormányzatokat olyan eszköznek láttam, ami a pontos ítéletalkotás óvására és fejlesztésére egyaránt alkalmas. Ez a technika egyidejűleg képes gyakoroltatva megtanítani az abban aktivizáltakat valamilyen közös cél elérésére, a kisebbségben-maradás kulturált elviselésére, az ellenvélemény tolerálására, a többségben való lét és különösen az intézkedés felelősségére, és még sok minden másra is, ami a társadalmi együttélésben fontos és hasznos. Nem sokra mentem akkor ezzel a Lyon és Saint-Etienne közötti kisvárosokban szerzett tapasztalataimmal, mert mindenki csak azt mondta erre itthon, hogy 'ott, ahol ember embernek farkasa, szükség is lehet erre', vagy csak annyit, hogy 'nálunk meg minek'. Aztán a hazai fordulat utáni évek önkormányzati zűrzavarait érzékelve csak rá tudtam venni egy mikrobusznyit polgármestert, hogy együtt járjunk odakünn e dolgok végére. Az utazás eredményeképp '92 őszén sikerült honosítanunk, egyidejűleg magyarátanunk ezt a

kinti gyakorlatot. Azóta a gyermek- és ifjúsági önkormányzatok a hazai ifjúsági munka, szélesebben, avagy másképpen értelmezve a helyi társadalomfejlesztés szerves részévé vált. Aztán sikerült megmenekíteni ezeket a mindenütt kötelező bevezetés alól (az egyik kormányzat idején) és sikerült megmenekülniük a helyi érdekképviselésekben való kötelező részvételtől is (egy másik kurzus alatt). Ma azzal, senki sem tudta betagoztatni maga alá, és így egyik irányzathoz sem köteleződtek el, 'felülről' nézvést közömbösek iránta. Ez jó. 'Alulról' nézvést pedig, ahonnan valóban érzékelhetők, sok helyütt hitelesen működnek.

Már ahol hitelesek maradhattak. Már ahol működhetnek.

Aki nem ismeri ezt a tüneményt, annak kedvéért gyorsan elmagyarázom, hogy ez a technika a helybéli gyerekek (a 12-14 évesek) és az ifjak (a 14-18 évesek) közül választ képviselőket és külön polgármestert a felnőttek körében szokásos névjegyzék (vagyis az állandóan helyben lakó fiatalok köréből) ajánlócédula alkalmazásával, általuk közmegegyezéssel szabályozott kampány és választási gyűlés - sorozat lehetőségét adva, végül titkos választási procedúra során. Az előre meghatározott számú képviselő közé az kerül, és az egyetlen polgármester az lesz, aki a szavazólistáról a legtöbb szavazatot kapta. A testület a helyben előre eldöntött időre, egy-két évre alakul, és annyiszor választják újra, ahányszor helyben akarják.

Az eljárás figyelembe veszi az iskolákat, mint kampány- és választási helyszíneket, de tagjaiban nem korlátozódhat pusztán az abban tanulókra, hiszen a helyben lakás okán a már végzett fiatalokra és a másutt iskolásokra is kiterjed a választójog és a választhatóság. A megalakuló testület sem iskolai tehát, hanem települési hatókörű. Itt jegyzem meg, hogy van némi (szakmai) feszültség a diákönkormányzatokat képviselők és a települési ifjúsági önkormányzatok iránt elkötelezettek között. Az utóbbiak szerint ugyanis az iskola nem a demokrácia színhelye, hanem oktatási-nevelési cé-

lokot tudatosan és kötelezően megvalósíttató intézmény. Függelem nélküli szabad együttműködés ilyen, pontos hierarchiát alkalmazó intézményi keretek között szerintük nem lehetséges, az csak települési léptékben képzelhető el, ha elképzelhető egyáltalán. Hogy az olvasók közül e tárgyban kinek mi tetszik, és hogy e kettő közül melyik álláspont a számára rokonszenves, döntse el maga. Itt, a technika értelmezésekor még csak annyi kiegészítő magyarázat szükséges, hogy az iskolai diákönkormányzatok szinte mindenütt megszervezett együttműködése/fóruma már azért sem lehet egyidejűleg és automatikusan 'települési ifjúsági önkormányzat', mert az iskolán kívüli fiatalokat, avagy az időlegesen másutt tanulókat ezek persze nem képviselhetik, hiszen nem voltak választóik és választhatóik. Így azok érdekérvényesítését és érdekképviselését sem lát(hat)ják el.

Miután a települési gyermek- és ifjúsági önkormányzatokra csak precedensek, példák vannak, központi előírás (szerencsére) nincs, érdekesen alakult az általuk helyben érintett fiatalok korhatárának meghatározása. Logikus és természetes volt a hazai bevezetés kezdetén, hogy ezt a felnőtt választási korhatárnál húzták meg többen. De csak addig, amíg több helyütt be nem töltötték 18. évüket az együttműködésben részes, és azt jelesen meghatározó fiatal helyi véleményformálók. Ám mert megtetszett az ebben való közös játék, több helyütt kitölték azt előbb 20, később 24 éves korig, extrém esetben a 29-30. életévig, elérve ezzel az akkor még nem rögzített európai ifjúsági korhatárt.

Több olvasata is lehet ennek. Hiszen ahol sikeres, egyidejűleg egyszerűbb volt az ifjúsági önkormányzat általi érdekérvényesítés, mint a felnőttek testületében, miért is ne tartanák meg maguknak az intézkedésképes helyzetet? Nehezebbnek, átpolitizáltnak tűnt a felnőtt pálya, más, több idegen érdekek fogalmazódtak meg benne. Lehet, hogy éppen a felnőtt testület bízta erre, manipulálva a helyi fiatalokat, kizárva/elodázva ezzel a személyes konkurenciát? Előfordult, hogy kiválóan érezték magukat együtt, egyidejűleg persze elvonták a levegőt a következő évről. Gyakori volt az ebbéli előnyök megszokott folyamatosságának igénylése is, ami ingyenes belépőjegyekben, közlekedési költségtérítésben, a kedvük szerinti rendezvények és szórakozási alkalmak megszervezhetőségében vagy bármi más apróságban, de különösen a megszólalás, a beleszólás lehetőségében és a meghallgatásban realizálódott.

Az eltelt 15 esztendő alatt több helyütt fordult elő, hogy egy-egy korosztály baráti társasága sajátította ki ezt a formációt, nem egy esetben erőteljesen képviselve a társaság akarátát sportpálya-építés, játszótér-alakítás, működési hely/közösségi tér vagy bármi más tárgyában, ahol aztán ők határozták meg a pályabeosztást és -használatot, avagy bármi mást. Ám a múlt idővel kinőttek a korábban kiharcolt és szeretett foglalatosságból; megházasodtak, gyermekeik lettek. Jellemző, hogy más, új, felnőttesebb szervezetet (például polgárőrséget, sportegyesületet) alakítottak, mert megszokták az együttműködést és a közös érdekérvényesítést. Vélhetően egymás társaságát is. Néhány éves szünet után aztán jobbra elfelejtődött az elődök agresszív habitusa, az utánuk felnövekvő ifjakban már csak az előző korosztály sikeres érdekérvényesítésének emléke élt, ami arra éppen elegendőnek bizonyult, hogy most őket, egy újabb korosztályt aktivizáljon, immár az ő céljaik szerinti közös cselekvésre.

Sok helyütt fordult elő, hogy a gyermek- és ifjúsági önkormányzat tagjai, vagy erre kijelölt

„ügyeletesei” állandó meghívottjai voltak a település képviselő-testületi üléseinek. Felemás eredménnyel járt ez a részvétel. Volt település, ahol szinte undorodva összegezte tapasztalatát egyikük mondván, hogy soha többé nem akarja látni ennyire önmagukból kifordulva az általa egyébként jól ismert, és korábban kedvelt helybélieket. Elege lett a képviselőnek hazudott saját zsebre dolgozásból éppen úgy, mint a pártfegyelem - szabta viselkedésből. Másnak (másutt, egészen más testületi üléseket látogatva) megtetszett a játék, később maga is jelölt, majd felnőtt képviselő lett (sokan vannak ilyenek), nem egy közülük régóta polgármester. Hasonlóképpen, mint amit az egyik bihari kistélepülésen tapasztaltam, ahol a minden mai nehézség ellenére is folyamatosan támogatott helyi kulturális életre való dicsőítő rácsodálkozását azzal indokolta a polgármester, hogy „hiszen együtt voltunk ifjúsági klubtagok a '70-es években, hogyne támogatnánk ugyanúgy ugyanazt?”

Nagy kérdés, hogy hol mit engednek meg a felnőttek az ifjúsági testületekben aktivizáltaknak. Ahol keveset, ott az egész hamar felbomlik. Ahol többet, ott sokáig megmarad ez a formáció. Van, ahol már több korosztály adta egymásnak a széket és a bejáratott cselekvéseket, és van, ahol jelesül változtattak azon, bátran módosítva az elődök szándékait. Ahol manipulációból, hazugságra (például sikeres pályázatot remélve) használták az ifjúsági önkormányzatot, ott a fia-

talok hamar átláttak a szándékon, és pillanatok alatt megszűnt az egész. Persze megszűnhet csak egymás közötti mormogásokkal. Még szerencse, ha nem rögzül emiatt többekben lesújtó, évtizedekre szóló következtetés a közügyekhez való viszonyról egy-egy rossz-szándékú tisztviselő vagy települési vezető bornírtsága okán. De az sem haszontalan, ha látják, hogy ilyen is előfordulhat. Az is sajátos tanulságot hordoz, ha tesznek ellene még akkor is, ha meghurcolás jár érte, iskolai fegyelmekkel terhelten. Akik túléltek (és sokan túléltek!), egyenesebb emberek lettek. Ahol nem éltek túl (mert például iskolát kellett váltaniuk), ott is életre szóló tanulságot hordozott az eset nemcsak az érintetteknek, hanem egész baráti körüknek, és még azoknak is, akik csak hallottak róluk. Nehéz lesz manipulálni őket felnőtt korukban a korábbi mocsok ember kései utódjának; az idejekorán megszerzett tapasztalat birtokában már ők lehetnek a nyerők! - ha észnél lesznek.

De hát észnél lenni muszáj.

Különösen fontos a felnőtt segítő szerepe. Már a francia minta esetében is találkoztunk hasonlóval, ez itthon is állandósult. Nem mindenki alkalmas rá. Nem alkalmas az, aki tanítónénisen pátyolgatja, egyidejűleg óvja őket, aki helyettük (meglévő kapcsolataival) mindent elintéz. Nem alkalmas az sem, aki túlságosan távolságtartó, vagy aki közömbös, csak kényszerű feladatellátásként végzi ezt az esetleg buta módon ráosztott munkát. Persze fontos a személyes kapcsolaton alapuló baráti hangnak/habitusnak és egyidejűleg a folyamatos távolságtartásnak olyan, nyilván sokunk által ismert különös elegye, ami a kitűnő pedagógusoknak és a kiváló népművelőknek egyaránt sajátja. Eközben szerepe kettős; miközben eligazítja a fiatalokat a felnőttek és különösen a hivatalok/hivatalnokok sajátos világában, aközben védelmezni is kell a fiatalok testületét együttesen és mindannyiukat külön-külön az innen érkező, a befolyásolástól az agresszióig terjedő magatartásformáktól. És mindeközben el is kell érniük valami helybéli haladást/változást, mint

ahogyan neki is el kell érnie azt, hogy a fiatalok szocializációja a lehetőségekhez képest hibátlan legyen. És mindezt természetesen önkéntesként.

Önkéntes volta nem jelenti azt, hogy ne lehessen, vagy, hogy ne lehetne számon kérni rajta a fiatalok bármiféle megnyilvánulását, szándékait, ötleteit, cselekedetét. Többször előfordult, hogy iskolaigazgató vagy művelődési ház-vezető, esetleg a jegyző hívatta a felnőtt segítőt, és kötelezte nemcsak arra, hogy mit képviseljen, hanem arra is, hogy mi történjék a gyerekek körében. Föl sem tételezte, hogy nem gazdája, pusztán gyámolítója a fiataloknak. Előfordult, hogy az illető megtagadta a parancs végrehajtását már csak azért is, mert tudta, hogy korábbi megengedő/segítő habitusába egyszerűen nem fér bele az utasítás, amihez nincs sem joga, sem felhatalmazása. Esetleg kedve sem. Vagy pusztán nem ért azzal egyet. Nem könnyű ez a helyzet különösen, hogy az érintetteknek nem is mondhatja el. Vagy épphogy el kellene, hogy mondja?

Volt és van, ahol a fiatalok testülete szervezte/szervezi a városka valamennyi ünnepét, az első alkalmakkor bizony ügyetlenül. Ki kellett bírni, ki kellett várni azt a néhány alkalmat/esztendő, hogy megtanulják, mit miképp csináljanak. Most már nincs hiba; a negyedik korosztálynak éppen elég példája lett arra, hogy mit hogyan kell tenni. A konfliktus most éppen változtatási szándékukból lett. Van, ahol a helyi kábeltévé műsorának hetente meghatározott egyik napját

ők egymaguk szerkesztik, immár évtizede. Az első hónapokban ki kellett bírni, el kellett viselni a meztelen nők garmadáját, mire az akkori szerkesztők megértették, hogy ez nem csak a nagymájukat zavarja. Van, ahol kiadványsorozatot vagy újságot szerkesztenek. Van, ahol rendezvények sorát szervezik. Testvértelepüléseken ajánlottak és szerveztek rokon struktúrát, ami nyelvtanulásokkal folytatódott, aztán házasságokkal, aztán közös vállalkozások épültek/épülnek az ismeretség okán. Másutt az építési telkek kijelölése a téma, vagy átképzési javaslataik kikényszerítése. Van, ahol a balesetvédelem, vagyis néhány zebra, körforgalom, lámpa szorgalmazása, az iskolakezdés idején a forgalomirányítás. Van, ahol belebeszélnek a fejlesztési szándékokba. Van, ahol hangulatot keltenek a lelátó nélkül tervezett uszoda vagy sportcsarnok ellen. Van, ahol viszábeszélnek nekik, és a különvéleményekből párbeszéd épül. Persze van, ahol meg sem hallgatják őket. Mindegyik eset hordoz tapasztalatot, és mindegyik tapasztalat a fiatalokba épül.

Franciaországban egy autóbusznyi önkormányzattal együtt hallottuk, hogy egy nagyváros költségvetéséből annyi felett rendelkeznek ottani 14-18 éves társaik, amiből (mert azonnal átszámoltuk) itthon 10 darab 12 tantermes iskolát lehetne építeni. Nem pusztán a véleményüket kérik, az ottani szabályok szerint az egyetértésük is kellett. Kínlódvá és hosszan, egy egész délutánon át érveltek az ottani felnőttek valamilyen fejlesztési célra való rábólintásukat megszerzendő. Érdekes. Egy budapesti területben azzal utasította vissza ugyanekkor a fiatalok önkormányzatára nyert összeget a felnőtt képviselő-testület, hogy „azok csak focizzanak a téren, ne önkormányzatoskodjanak”. Nyilván arra gondoltak, erre ott vannak ők. Érdekes. A franciák tudják, hogy a gyerekek felnőnek. Tudják, hogy valahogyan meg kell tanulni a nagy léptékben való gondolkodást is. Azok a pestiek meg azt hiszik, hogy a fiatalok mindig csak focizni fognak. Ott és addig, ahol és ameddig ők akarják.

De hol lesznek már ők két-három évtized múlva, amikor majd a mostani gyerekeknek kell dönteniük? Miről is? – mindenről.

Vajon milyen minta szerint?

Nem feledkezhettek el a rendszeres találkozókról sem. Amikor még csak öt szervezet létezett az országban ('92 őszén), az akkori testületek teljes létszámban találkoztak egyikük falujában három napig. Amikor még csak tucatnyi, aztán húsz-harminc működő szervezet volt, még akkor is valamennyi gyermekönkormányzatos meghívott és résztvevő volt. Persze mindig akadt valamilyen felnőtt néhány órányi előadás/beszélgetés erről-arról, de miután az előkészítést is a fiatalok végezték, az is jobbra az ő igényeik szerint alakult. A barátkozások, a szerelmek, a házasságok nem tartoznak ránk, ám azt ezért érdemes emlegetni, hogy sokuk éppen ekkor és emiatt lépte át faluja, megyéje határát. A jókedvű, néha féltelen (és ne féljünk a szavaktól: a boldog) együttléteken túl a tapasztalatszerzések fóruma volt leginkább mindegyik találkozó, ami idővel országosan ritkult, megyeire és/vagy regionálisra alakult, aztán megint lett országos is párhuzamosan, mikor kiknek hogyan volt erre pénze, szervezőképessége, kedve és ideje. A közös külföldi tapasztalatcserék, a beinduló európai csoportos látogatások, a tanulmányutak, a sokasodó önkéntes munkák, a fiatalok társadalmi részvételét szorgalmazó európai szervezetekben való tagságok, ezen szerve-

zetek képzési alkalmai, a mind emiatti egyéni és csoportos nyelvtanulások, a külföldiek családi vendéglátása (és még mennyi minden más!) kazalnyi lehetőséget adott azoknak, akik élni akartak vele.

Nem mindenki akart élni ezzel, mint ahogy egyikük sem álmodott arról kiskorában, hogy majd gyermekönkormányzatos képviselő, esetleg ifjú polgármester lesz. A gyerekek általában normálisak. De aztán hallott róla, és megtetszett a dolog. Valahogy belesodródott, vagy rábeszéltek, vagy a barátja/barátnője belevitte, vagy éppen a szülők/tanárok óvták tőle, és éppen azért szállt be. Mit tudta ő, hogy mi ez; jó bulinak látszott, gyérünk! Ki lehet cikizni a másikat, lúzerezni a többieket. Hogy valamit elintézni, kijárni, megtervezni, végrehajtani? És nem(csak) maguknak, hanem másoknak is? Megtudakolni és képviselni bárki óhaját? – ugyan! Aztán megválasztották, és ezzel felszálltak erre a tüneményre, aztán sodorta őket a tennivaló, és anélkül, hogy belegondoltak volna, már tudakolták, intézték, megszervezték, képviselték. S ha már tették, hát tegyék jól! Hiszen számon kérhetők, még a lúzerek által is.

*

Az 1992-ben alakult Települési Gyermekönkormányzatokat Segítő Egyesületének egyik létrehozója és máig önkéntese, a néhány évre rá megalakult, a működő települési gyermek- és ifjúsági önkormányzatokat összefogó Gyermek és Ifjúsági Önkormányzati Társaságnak két cikluson át ügyvezető titkára voltam. E körből, és szerte az országból sok akkori gyermek és ifjú ajándékozott meg máig tartó barátságával. Ők mindannyian birtokolják azt a bizonyos, számomra már rég elveszett mértéket, talán éppen néhány éves önkormányzatoskodásuk miatt is. Így pontosan tudják, hogy mihez képest mi az igaz, mi a hazug, mi a helyes vagy mi a helytelen. Már 20 –35 évesek. Miattuk bizakodom.

Megjelent a Parola 2007/4-es számában

